

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Warszawa, 28 sierpnia 2026 r.

DOOŚ-WDŚZIL.420.133.2019.MKR.39

DECYZJA

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po rozpatrzeniu odwołania Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot z 21 czerwca 2019 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi, Nr 50/2019, z 30 maja 2019 r., znak: WOOŚ.420.41.2018.MGr.20, o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia pn. „Budowa drogi ekspresowej S12 na odcinku Piotrków Trybunalski (A1) - Opoczno (gr. woj. łódzkiego i mazowieckiego) oraz drogi ekspresowej S74 na odcinku Sulejów (S12) - gr. woj. łódzkiego i świętokrzyskiego”, na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, ze zm.), dalej k.p.a. oraz art. 71 ust. 2 pkt 1 i art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.), dalej u.o.o.ś,

1. uchyła punkt I.1 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Planowane przedsięwzięcie obejmuje budowę drogi ekspresowej S12 na odcinku Piotrków Trybunalski (A1) — Opoczno (gr. woj. łódzkiego i mazowieckiego) na odcinkach od km 0+000 do 34+193 oraz od km 43+234 do 61+277 oraz drogi ekspresowej S74 na odcinku Sulejów (S12) — gr. woj. łódzkiego i świętokrzyskiego, na odcinku od km 6+504 do 24+373, o następujących parametrach technicznych:

- klasa techniczna drogi — S,
- prędkość projektowa $V_{dp} = 130$ km/h,
- liczba jezdni — 2,
- liczba pasów ruchu — 2x2,
- szerokość pasa ruchu — 3,50 m,
- szerokość pasa awaryjnego — 2,50 m,
- pas dzielący wraz z opaskami — min. 5,0 m (opaski 2x0,75 m),
- pionowa skrajnia drogi — min. 5,0 m,
- dopuszczalne obciążenie nawierzchni — 115 kN/oś.

W ciągu drogi ekspresowej S12 planowane są następujące węzły:

- Rokszyce, zintegrowany z węzłem autostradowym „Piotrków Trybunalski Południe (Bełchatów)” w km 0+000,
- Piotrków Trybunalski w km 5+278, droga przecinająca DK 91 (GP),

- Włodzimierzów w km 15+779, droga przecinająca DW 742 (G),
- Sulejów w km 22+927, droga przecinająca DK 74 (GP),
- Mniszków w km 27+165, droga przecinająca DK 12 (GP) / DP 3921E (Z),
- Januszewice w km 43+963, droga przecinająca DW 713 (G),
- Opoczno w km 49+523, droga przecinająca DW 726 (G).

a) W ciągu drogi ekspresowej S74:

- Paradyż w km 7+142, droga przecinająca DK 74 (GP),
- Żarnów w km 16+173, droga przecinająca DW 726 (G),
- Bronów w km 19+631, droga przecinająca DW 746 (G),
- Grębenice w km 23+377, droga przecinająca DK 74 (GP).

Na długości projektowanego odcinka dróg ekspresowych przewidziano następujące Miejsca Obsługi Podróżnych (zwane dalej MOP):

- Witów Kolonia (Typ II) w km 11+200 strona lewa (droga S12), gm. Sulejów,
- Komorniki (Typ II) w km 11+200 strona prawa (droga S12), gm. Sulejów,
- Bielowice (Typ II) w km 55+000 strona prawa (droga S12), gm. Opoczno,
- Wygnanów (Typ II) w km 56+000 strona lewa (droga S12), gm. Opoczno,
- Solec Południe (Typ II) w km 12+500 strona prawa (droga S74), gm. Paradyż,
- Solec Północ (Typ I) w km 12+500 strona lewa (droga S74), gm. Paradyż.

Droga S12 w wariantcie W6+2 (nazwa zamienna: W6+W2) rozpoczyna się na węźle Rokszycze zlokalizowanym na przecięciu z autostradą A1 i kończy się w km 34+193, na wysokości wsi Jawor-Kolonia. Następnie biegnie od km 43+234, w niedalekiej odległości od wsi Gawrony i kończy się w km 61+277, na wysokości wsi Brzuśnia. Całkowita długość drogi S12 w wariantcie wskazanym do realizacji (tj. W6+2) wynosi ok. 52,236 km. Droga S12 przebiega przez miasto Piotrków Trybunalski w województwie łódzkim, gminę Wola Krzysztoporska, gminę Rozprza, gminę Sulejów, gminę Aleksandrów w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim, gminę Mniszków, gminę Sławno, gminę Opoczno, w powiecie opoczyńskim, w województwie łódzkim i gminę Gielniów, w powiecie przysuskim, w województwie mazowieckim.

Droga S74 w wariantcie W4+5 (nazwa zamienna: W4+W5) rozpoczyna się na węźle Paradyż w km 6+504 i kończy się w km 24+373, tuż za węzłem Grębenice. Całkowita długość drogi S74 w wariantcie wskazanym do realizacji (tj. W4+5) wynosi około 17,869 km. Droga S74 przebiega przez gminę Paradyż i gminę Żarnów w powiecie opoczyńskim, w województwie łódzkim.

- 2. uchyła punkt I.2.11 skarżonej decyzji
i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;**
- 3. uchyła punkt I.2.13 skarżonej decyzji
i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;**
- 4. uchyła punkt I.2.14 skarżonej decyzji
i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;**
- 5. uchyła punkt I.2.18 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:**

Wszelkie prace związane z realizacją przedsięwzięcia, w tym wykonywanie działań minimalizujących oraz kompensujących w zakresie oddziaływania przedsięwzięcia na elementy środowiska przyrodniczego, prowadzić pod nadzorem specjalistów posiadających doświadczenie w prowadzeniu prac terenowych i identyfikacji szaty roślinnej i gatunków fauny

oraz posiadających wiedzę praktyczną z następujących dziedzin: entomologii, chiropterologii, botaniki, fitosocjologii, ornitologii, dendrologii, teriologii, herpetologii, ichtiologii oraz malakologii. Skład specjalistów na bieżąco dostosowywać do aktualnego frontu robót i rodzaju prowadzonych prac. W ramach nadzoru przyrodniczego zostanie dokonana weryfikacja lokalizacji stanowisk występowania chronionych gatunków w rejonie inwestycji. Weryfikacja ta powinna wskazać m.in. ewentualne dodatkowe miejsca, gdzie należy zastosować wygrodzienia ochronne przed płazami i innymi drobnymi zwierzętami na etapie budowy. Wygrodzienia te powinny zostać zamontowane przed przystąpieniem do jakichkolwiek robót. Każdorazowo przed podjęciem robót mogących oddziaływać na dany komponent środowiska właściwi specjaliści, nie wcześniej niż 3 dni przed rozpoczęciem danego etapu prac skontrolują dodatkowo teren pod kątem występowania siedlisk przyrodniczych, gatunków objętych ochroną i ich siedlisk, a w trakcie realizacji zapewnią bieżące rozpoznanie lokalnych uwarunkowań przyrodniczych. W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk gatunków chronionych lub siedlisk przyrodniczych właściwy specjalista określi adekwatny sposób postępowania. Czynności mogące naruszać zakazy obowiązujące w stosunku do gatunków chronionych prowadzić po uzyskaniu wymaganych zezwoleń; nadzór przyrodniczy powinien obejmować również kontrolę prawidłowego wykonania warunków tych zezwoleń. Rolą nadzoru jest również zapobieganie i minimalizacja strat w faunie poprzez zapobieganie dostaniu się zwierząt na teren budowy oraz ewakuację zwierząt z zasięgu prac budowlanych w przypadku ich incydentalnego pojawienia się na terenie prowadzonych prac.

Do zadań nadzoru przyrodniczego należeć będzie w szczególności:

- nadzór herpetologiczny nad ochroną płazów i gadów, funkcjonowaniem tymczasowych i stałych ogrodzeń ochronno-naprowadzających, wykonywaniem przejść oraz zbiorników kompensacyjnych, a także nad odłowem ratunkowym zwierząt, jeżeli będzie on konieczny;
- nadzór ornitologiczny nad pracami mogącymi oddziaływać na miejsca lęgowe ptaków oraz nad wykonaniem działań kompensujących utratę miejsc lęgowych;
- nadzór teriologiczny nad ochroną ssaków oraz prawidłowym wykonaniem przejść dla zwierząt i ogrodzeń ochronno-naprowadzających;
- nadzór chiropterologiczny nad wycinką drzew, rozbiórką obiektów mogących stanowić kryjówki oraz wykonaniem zabezpieczeń i działań kompensacyjnych dla nietoperzy;
- nadzór ichtiologiczny nad pracami ingerującymi w ciekі stanowiące siedliska ryb i minogów oraz nad zachowaniem ciągłości przepływu w czasie robót;
- nadzór botaniczny i fitosocjologiczny nad ochroną stanowisk roślin i siedlisk przyrodniczych, zabezpieczeniem płątów nieprzeznaczonych do zniszczenia oraz odtwarzaniem szaty roślinnej;
- nadzór entomologiczny i malakologiczny nad pracami mogącymi prowadzić do zniszczenia stanowisk chronionych bezkręgowców, w tym nad ich zabezpieczeniem lub przeniesieniem, jeżeli będzie to konieczne i dopuszczalne na podstawie wymaganych zezwoleń;
- nadzór dendrologiczny nad zabezpieczeniem drzew i krzewów nieprzeznaczonych do usunięcia oraz pracami prowadzonymi w obrębie ich systemów korzeniowych.

6. uchyła punkt I.2.19 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

7. uchyła punkt I.2.20 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

8. uchyła punkt I.2.30 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Bezpośrednio przed rozpoczęciem robót przygotowawczych (nie wcześniej niż 3 dni przed), w szczególności zdjęciem humusu i usuwaniem roślinności, teren przeznaczony do zajęcia skontrolują właściwi specjaliści z nadzoru przyrodniczego pod kątem występowania gatunków chronionych, ich siedlisk i czynnych miejsc lęgowych ptaków. Po przeprowadzeniu kontroli roboty na danym odcinku rozpocząć niezwłocznie i prowadzić bez nieuzasadnionych przerw mogących skutkować ponownym zasiedleniem terenu. Jeżeli po kontroli nastąpi przerwa, w czasie której mogły powstać nowe miejsca rozrodu, schronienia lub inne siedliska zwierząt, przed wznowieniem robót kontrolę należy powtórzyć. W przypadku stwierdzenia czynnego lęgu ptaków prace mogące spowodować jego zniszczenie lub porzucenie należy wstrzymać do czasu stwierdzenia przez specjalistę ornitologa zakończenia lęgu. W przypadku stwierdzenia innych gatunków chronionych działania konieczne do podjęcia wskaże odpowiedni specjalista z nadzoru przyrodniczego.

9. uchyła punkt I.2.31 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

10. uchyła punkt I.2.37 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Przed rozpoczęciem robót ziemnych oznaczyć w terenie skupiska inwazyjnych gatunków obcych roślin występujące w zasięgu prac. Masy ziemne pochodzące z miejsc zasiedlonych przez takie gatunki, zawierające nasiona, kłocza, rozłogi lub inne części zdolne do rozmnażania, oddzielać od pozostałych mas ziemnych. Nie wykorzystywać ich do humusowania, rekultywacji, kształtowania skarp ani zakładania nasadzeń w innych miejscach. Masy ziemne zawierające nasiona, kłocza, rozłogi lub inne części zdolne do rozmnażania gatunków znajdujących się na listach inwazyjnych gatunków obcych zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. poz. 2649) należy przekazać do utylizacji. Sposób zdejmowania, czasowego magazynowania, transportu i zagospodarowania tych mas prowadzić w sposób zapobiegający rozsiewaniu i przemieszczaniu propagul. Czynności prowadzić pod stałym nadzorem specjalisty botanika.

11. uchyła punkt I.2.38 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

12. uchyła punkt I.2.44 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Likwidację kolidujących z przedsięwzięciem siedlisk rozrodczych batrachofauny prowadzić w terminie od 16 sierpnia do 15 października, z preferencją dla września, pod stałym nadzorem specjalisty herpetologa. Dokładny termin dla każdego siedliska wyznaczy specjalista herpetolog na podstawie kontroli terenowej, po potwierdzeniu zakończenia rozrodu i zasadniczej dyspersji osobników młodocianych oraz z uwzględnieniem warunków pogodowych. Przed likwidacją ww. siedlisk należy odłowić płazy oraz inne zwierzęta, i przenieść je do dogodnych dla nich siedlisk, poza zasięg oddziaływania inwestycji lub do zbiorników kompensacyjnych. W przypadku gdy odłowione zwierzęta przenoszone będą do

zbiorników zastępczych zbiorniki te należy wykonać przed przystąpieniem do przenoszenia. Dopuszczalna jest likwidacja zbiorników, w których inwentaryzacja herpetofauny nie wykazała miejsc rozrodu lub hibernacji płazów poza ww. wskazanym okresem, po uprzednim dokonaniu lustracji zbiornika i jego bezpośredniego sąsiedztwa (nie wcześniej niż 3 dni przed planowanymi pracami) w celu znalezienia, odłowienia i przeniesienia małych zwierząt, w szczególności płazów, do dogodnego siedliska, poza zasięgiem oddziaływania przedsięwzięcia.

13. uchyla punkt I.2.45 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Przed rozpoczęciem zasypywania siedliska rozrodczego batrochofauny stopniowo obniżać poziom wody. W przypadku odpompowywania wody zabezpieczyć wlot pompy w sposób uniemożliwiający zasysanie płazów i ich stadiów larwalnych. W trakcie obniżania poziomu wody oraz zasypywania na bieżąco odławiać wszystkie stwierdzone płazy i inne drobne zwierzęta i przenosić je do odpowiednich siedlisk zastępczych poza strefą zagrożenia lub do zbiorników zastępczych. Zbiornik zasypywać jednostronnym frontem roboczym, minimalizując ryzyko przypadkowego przysypania zwierząt. Całość czynności prowadzić pod stałym nadzorem herpetologicznym; czynności naruszające zakazy ochrony gatunkowej wykonywać po uzyskaniu wymaganych zezwoleń.

14. uchyla punkt I.2.46 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W pierwszym sezonie aktywności płazów po likwidacji siedliska skontrolować teren zlikwidowanego zbiornika i jego bezpośrednie otoczenie pod kątem powrotnej migracji i koncentracji płazów. W przypadku stwierdzenia zwierząt zagrożonych wejściem na teren robót lub do urządzeń mogących stanowić pułapkę niezwłocznie podjąć działania zabezpieczające i, jeżeli jest to konieczne, odłów ratunkowy oraz przeniesienie do właściwych siedlisk, pod nadzorem specjalisty herpetologa i po uzyskaniu wymaganych zezwoleń, jeżeli są konieczne.

15. uchyla punkt I.2.47 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Wykopy, studzienki, otwory oraz inne elementy mogące stanowić pułapki dla zwierząt należy zabezpieczać przed możliwością wpadania do nich zwierząt. Elementy, których nie można skutecznie zabezpieczyć, należy kontrolować w ramach nadzoru przyrodniczego przez odpowiednich specjalistów, a stwierdzone w nich zwierzęta niezwłocznie przenosić do bezpiecznych siedlisk odpowiednich dla danego gatunku. Bezpośrednio przed rozpoczęciem zasypywania wykopu lub trwałego zamknięcia obiektu należy przeprowadzić ostatnią kontrolę jego wnętrza.

16. uchyla punkt I.2.50 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Stanowiska gatunków roślin objętych ochroną znajdujące się na terenie prowadzonych prac, lecz nieprzeznaczone do zniszczenia, lub znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie terenu inwestycji przed rozpoczęciem prac wyraźnie oznakować i zabezpieczyć przed ruchem sprzętu, składowaniem materiałów i przypadkowym zajęciem. Czynności powodujące zniszczenie, uszkodzenie, zbiór lub przeniesienie okazów z miejsc bezpośredniej kolizji z przedsięwzięciem prowadzić wyłącznie po uzyskaniu wymaganych zezwoleń na odstąpienia od zakazów ochrony gatunkowej. Jeżeli w ramach takiego zezwolenia przewidziana zostanie translokacja, wykonać ją pod nadzorem specjalisty botanika do siedliska zastępczego odpowiadającego wymaganiom danego gatunku.

17. uchyla punkt I.2.55 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Drzewa i krzewy pozostające w zasięgu prac i niepodlegające usunięciu należy zabezpieczyć na czas prowadzenia robót przed przypadkowym uszkodzeniem:

a) grupy drzew/krzewów należy wygrodzić - powierzchnia rozstawienia ogrodzenia powinna odpowiadać obszarowi wyznaczonemu przez rzuty koron, powiększonemu o bufor wielkości 1-2 m, w przypadku krzewów obszar ten powinien zostać ustalony przez specjalistę dendrologa;

b) pnie pojedynczych drzew należy owinać matami wiklinowymi lub słomianymi bądź tkaninami jutowymi, a następnie oszalać deskami o wysokości 1,5-2,0 m (w zależności od wysokości drzewa) bez użycia gwoździ, przy czym należy zadbać, aby deski nie opierały się na szyjkach korzeniowych, tylko na podłożu, a samo oszalowanie powinno zapewniać swobodny dostęp powietrza;

c) wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew należy prowadzić ręcznie lub niewielkimi koparkami, na krótkich odcinkach, ograniczając czas otwarcia wykopów powodujących przesuszanie bryły korzeniowej;

d) w celu ochrony przed przesuszeniem bryły korzeniowej należy zastosować, np. maty ograniczające transpirację zaś w okresie zimowym należy zabezpieczać odsłonięte korzenie przed przemarzaniem za pomocą mat, koców lub warstwy torfu oszalowanego deskami;

e) przycinanie korzeni należy prowadzić ostrymi narzędziami tnącymi, niedopuszczalne jest rwanie i miażdżenie systemów korzeniowych, nie należy także uszkadzać korzeni szkieletowych, odpowiedzialnych za statykę drzewa;

f) należy zabezpieczyć korony drzew przed uszkodzeniem, w miejscach w których będą one zagrożone np. poprzez podwiązanie narażonych gałęzi;

g) w przypadku uszkodzenia korzeni, gałęzi lub pni należy podjąć działania ochronne: uszkodzone korzenie należy przyciąć pod kątem prostym, dokonując cięcia tam, gdzie zaczyna się żywy korzeń; pielęgnować należy wyłącznie rany świeże; w przypadku ran stycznych pielęgnacja sprowadza się wyłącznie do wyrównania brzegu rany ostrym narzędziem (należy przy tym uważać, aby nadmiernie nie poszerzać i nie pogłębiać rany), w przypadku ran poprzecznych gałęzi należy przyciąć „na obrączkę”; ran nie należy powlekać impregnatami i różnego rodzaju preparatami, w tym grzybobójczymi; glebę w najbliższym otoczeniu uszkodzonych korzeni należy zastąpić w bardziej zasobną w składniki odżywcze;

h) nie lokalizować baz materiałowo-sprzętowych (magazyny, składy, bazy transportowe), urobku z wykopów i odpadów powstających podczas prowadzenia prac budowlanych w zasięgu rzutu pionowego koron drzew i co najmniej 2 m na zewnątrz od tego zasięgu; szczególnie należy unikać magazynowania w pobliżu drzew cementu, wapna i gruzu;

i) nie obsypywać ziemią pni drzew i krzewów ponad pierwotny poziom terenu.

j) w przypadku konieczności obniżenia poziomu gruntu, pozostawić teren wokół drzew i krzewów w zasięgu wyznaczonym przez obrys korony na wzmocnionych konstrukcyjnie wzniesieniach.

Szczegółowy sposób wykonania oraz zakres zabezpieczeń dostosować do warunków lokalnych, rodzaju prowadzonych prac, po uzgodnieniu z nadzorem przyrodniczym. Obowiązek zabezpieczenia dotyczy także terenów leśnych. Po zakończeniu prac zabezpieczenia należy zdemontować. Wszystkie prace związane z wykonaniem zabezpieczeń zieleni i ich demontażem prowadzić pod stałym nadzorem specjalisty dendrologa lub w razie potrzeby również specjalisty fitosocjologa.

18. uchyla punkt I.2.56 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

19. uchyla punkt I.2.57 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

20. uchyla punkt I.2.59 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Wycinkę drzew i krzewów kolidujących z realizacją przedsięwzięcia prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia. Dopuszcza się prowadzenie wycinki w okresie lęgowym wyłącznie po przeprowadzeniu bezpośrednio przed wycinką (nie wcześniej niż 3 dni przed) kontroli przez specjalistę ornitologa i potwierdzeniu braku czynnych lęgów w drzewach i krzewach przeznaczonych do usunięcia oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W przypadku wykrycia czynnego lęgu wycinkę danego drzewa lub krzewu oraz prace mogące powodować porzucenie lęgu należy wstrzymać do czasu stwierdzenia przez specjalistę ornitologa wyprowadzenia młodych i zakończenia lęgu.

21. uchyla punkt I.2.60 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Drzewa przeznaczone do usunięcia, w szczególności drzewa stare, dziuplaste, posiadające próchnowiska, szczeliny, pęknięcia pni, odstającą korę lub inne struktury mogące stanowić schronienia nietoperzy albo siedliska chronionych bezkręgowców, przed wycinką skontrolują specjaliści chiropterolog i entomolog. Wycinkę takich drzew prowadzić w asyście właściwego specjalisty. W przypadku stwierdzenia zajętogo schronienia nietoperzy albo stanowiska chronionego gatunku bezkręgowca wycinkę danego drzewa wstrzymać i podjąć działania wskazane przez właściwego specjalistę. Czynności naruszające zakazy obowiązujące w stosunku do gatunków chronionych mogą zostać wykonane po uzyskaniu wymaganych zezwoleń.

22. uchyla punkt I.2.61 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W ramach kompensacji strat w zieleni wynikających z realizacji przedsięwzięcia wykonać nasadzenia drzew i krzewów na powierzchni nie mniejszej niż:

- 36,36 ha – dla drogi S12 na odcinku od km 0+000 do km 34+193;
- 16,04 ha – dla drogi S12 na odcinku od km 43+234 do km 61+277;
- 22,98 ha – dla drogi S74 na odcinku od km 6+504 do km 24+373.

Nasadzenia zaprojektować w postaci zieleni dogęszczającej, osłonowej, naprowadzającej i krajobrazowej, przy udziale specjalistów fitosocjologa, dendrologa i entomologa. Dobór gatunkowy dostosować do lokalnych warunków siedliskowych oraz struktury przestrzennej i gatunkowej otaczającej roślinności. Stosować gatunki rodzime, w tym odpowiednie siedliskowo drzewa i krzewy kwitnące i owocujące. Nie stosować gatunków inwazyjnych. Gatunków obcych nie stosować w miejscach, w których droga przecina lub sąsiaduje z ekosystemami naturalnymi i półnaturalnymi.

Przy doborze gatunków drzew i krzewów do nasadzeń wziąć pod uwagę rodzaj roślinności rzeczywistej występującej wokół projektowanej inwestycji, warunki glebowe i siedliskowe oraz odporność na niekorzystne warunki panujące wzdłuż drogi, wykorzystać gatunki rodzime zarówno liściaste, jak i iglaste. Dobór materiału nasadzeniowego oraz sadzenie drzew należy wykonać z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

a) materiał roślinny musi posiadać następujące cechy:

- wyprodukowany zgodnie z zasadami agrotechniki szkółkarskiej, szkółkowany co najmniej 2-krotnie;

- prawidłowo uformowany, z zachowaniem charakterystycznych dla gatunku i odmiany pokroju, wysokości, szerokości i długości pędów, a także równomiernego rozgałęzienia;
- bez uszkodzeń mechanicznych;
- pąk szczytowy wyraźnie uformowany;
- bryła korzeniowa prawidłowo uformowana, zwarta, nieuszkodzona, na korzeniach szkieletowych powinny występować liczne drobne korzenie;
- pędy szkieletowe korony powinny być dobrze wykształcone i równomiernie rozmieszczone oraz występować w ilości zależnej od gatunku i odmiany, jednak nie mniejszej niż 4;
- obwody pni sadzonek na wysokości 100 cm powinny wynosić minimum 12 cm;

b) wymagania dotyczące sadzenia:

- doły pod sadzonki powinny być zaprawione ziemią urodzajną i mieć dwukrotnie większą wielkość od bryły korzeniowej, a w przypadku sadzenia drzew z gołymi korzeniami - trzykrotnie większą;
- wbić w dno dołu trzy drewniane paliki o średnicy nie mniejszej niż 5 cm i o wysokości minimum 200 cm nad poziomem gruntu w sposób zapewniający ich stabilność;
- należy uformować misę o średnicy minimum 80 cm, zagłębioną około 5 cm poniżej istniejącego terenu, podsypać sybką ziemią, a następnie po posadzeniu sadzonki przysypać ziemią a grunt zagęścić poprzez ubicie, zwracając uwagę, aby nie ubijać bryły korzeniowej tylko grunt wokół niej;
- rośliny podlać od razu po posadzeniu, wykorzystując minimum 30 litrów wody na jedną sadzonkę;
- misę przysypać warstwą ściółki (kora lub zrąbki) o grubości 5-7 cm, tak aby misa po ściółkowaniu pozostawała na poziomie przyległego terenu;
- pnie drzew przywiązać do palików tuż pod koroną przy użyciu elastycznej taśmy nośnej o szerokości minimum 3 cm;

c) niedopuszczalne jest wykorzystywanie sadzonek:

- z uszkodzeniami mechanicznymi, pęknięciami kory i oznakami martwicy;
- z odrostami podkładki poniżej miejsca szczepienia;
- ze śladami żerowania szkodników;
- z uszkodzonym pękiem szczytowym przewodnika;
- z uszkodzoną bądź przesuszoną bryłą korzeniową;

d) w czasie transportu sadzonki muszą być zabezpieczone przed uszkodzeniem bryły korzeniowej tkaniną, która ulegnie rozkładowi po posadzeniu drzew. W przypadku sadzonek bez bryły korzeniowej, nie można dopuścić do przesuszenia korzeni. Terminy sadzenia drzew oraz odległości pomiędzy poszczególnymi sadzonkami określi specjalista dendrolog z nadzoru przyrodniczego w zależności od rodzaju systemu korzeniowego i typu sadzonych drzew.

Należy prowadzić monitoring udatności i trwałości nasadzeń zastępczych drzew i krzewów, w okresie 5 lat od ich posadzenia – w 1, 3 i 5 roku. W przypadku stwierdzonego braku zachowania żywotności drzew lub krzewów, nasadzenia należy uzupełniać w stosunku 1:1. Nasadzenia należy uzupełnić najpóźniej w następnym roku kalendarzowym. Termin sadzenia drzew zostanie określony przez nadzór przyrodniczy odpowiedzialny za monitoring, który

uwzględni rodzaj zastosowanych sadzonek (z zakrytym bądź odkrytym systemem korzeniowym), gatunki drzew i uwarunkowania meteorologiczne.

23. uchyla punkt I.2.63 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W ramach działań kompensujących utratę i pogorszenie siedlisk fauny oraz ograniczenie zasobów pokarmowych i miejsc rozrodu należy:

a) wykonać łąki dla owadów zapylających o łącznej powierzchni nie mniejszej niż:

- 10,61 ha na drodze S12 w km 0+000–34+193;
- 6,55 ha na drodze S12 w km 43+234–61+277;
- 6,51 ha na drodze S74 w km 6+504–24+373.

Łąki lokalizować przede wszystkim na nasłonecznionych skarpach, na powierzchniach i w otoczeniu przejść dla zwierząt, o ile nie będzie to kolidowało z funkcją przejścia i jego urządzeniami technicznymi, oraz na MOP-ach, z odsunięciem od placów zabaw, wiat, ławek i głównych miejsc wypoczynku. Szczegółowe rozmieszczenie i sposób kształtowania łąk ustalić na etapie projektu budowlanego, zachowując wskazane łączne powierzchnie. Do utworzenia łąk dla owadów zapylających wykorzystywać jedynie rodzime gatunki roślin.

W projekcie łąk dla zapylaczy, nasadzeń oraz innych powierzchni kompensacyjnych przewidzieć, w miejscach dobranych przez specjalistę entomologa, mozaikę naturalnych mikrostruktur siedliskowych dla bezkręgowców, w szczególności fragmenty martwego drewna, karpiny, stosy gałęzi, kamieni oraz niewielkie płyty odsłoniętego podłoża mineralnego – zgodnie z wymaganiami grup docelowych i warunkami siedliskowymi. Nie stosować uniwersalnego schematu „hotelu dla owadów”; rodzaj elementów siedliskotwórczych dobierać do rzeczywiście stwierdzonych lub przewidywanych grup bezkręgowców.;

b) utratę miejsc lęgowych ptaków związanych z usuwanymi drzewostanami i zadrzewieniami skompensować przez montaż budek lęgowych dla ornitofauny o poniższych parametrach, w następujących ilościach i typach:

- typ A1, nie mniej niż 26 szt.: wewnętrzny wymiar dna 11 × 11 cm, głębokość od wlotu do dna 21 cm, średnica otworu wlotowego 2,8 cm, grubość przedniej ścianki 4 cm;
- typ A, nie mniej niż 43 szt.: wewnętrzny wymiar dna 11 × 11 cm, głębokość od wlotu do dna 21 cm, średnica otworu wlotowego 3,3 cm, grubość przedniej ścianki 4 cm;
- typ B, nie mniej niż 103 szt.: wewnętrzny wymiar dna 14 × 14 cm, głębokość od wlotu do dna 26 cm, średnica otworu wlotowego 4,7 cm, grubość przedniej ścianki 4 cm;
- typ D nie mniej niż 17 szt.: wewnętrzny wymiar dna 17 × 17 cm, głębokość od wlotu do dna 27 cm, średnica otworu wlotowego 8,5 cm, grubość przedniej ścianki 4 cm;
- typ E nie mniej niż 30 szt.: wysokość 65 cm, szerokość 23,5 cm, długość 27,5 cm, długość daszka 36 cm, średnica otworu wlotowego 15 cm; na dnie umieścić kilkucentymetrową warstwę ściółki, np. trocin, kory lub próchna.
- dodatkowo w dolinach Luciąży i Pilicy rozwiesić po co najmniej 10 budek (nie mniej niż 20 szt. łącznie) dla nurogęsi o przestrzeni wewnętrznej co najmniej 30 × 30 × 40 cm i otworze wlotowym około 12 cm, na drzewach położonych w odległości do 200 m od brzegu, na wysokości 4–6 m. Dokładną lokalizację ustalić pod nadzorem specjalisty ornitologa, w porozumieniu z właściwym zarządcą terenu;

Dopuszcza się niewielkie modyfikacje parametrów budek po konsultacji ze specjalistą ornitologiem. Budki lokalizować w miejscach odpowiadających wymaganiom siedliskowym gatunków docelowych, a ich dokładną lokalizację i sposób montażu ustalić pod nadzorem

specjalisty ornitologa. Budki poddawać corocznemu czyszczeniu, konserwacji i niezbędnym naprawom poza sezonem lęgowym (w okresie od 16 października do końca lutego) przez 10 lat.

Ewentualne zwiększenie liczby i dodatkowe lokalizacje poszczególnych typów budek ustalić na etapie projektu budowlanego i ponownej oceny oddziaływania na środowisko, w dostosowaniu do rzeczywistej powierzchni i charakteru wycinki oraz faktycznej utraty drzew i drzewostanów odpowiednich dla dziuplaków;

c) utratę miejsc lęgowych ptaków krajobrazów otwartych i ekotonów skompensować poprzez:

- zaprojektowanie nasadzeń zastępczych w postaci zieleni dogęszczającej, osłonowej, zieleni naprowadzającej oraz zieleni krajobrazowej;
- dobór gatunków roślin wykorzystanych do nasadzeń powinien być dostosowany do struktury przestrzennej i składu gatunkowego roślinności tworzącej otaczający teren. Należy wykorzystać gatunki rodzime, w tym również zastosować rodzime krzewy i drzewa kwitnące np. wierzby, tarnina, głogi, dzika róża, dereń świdwa, kalina koralowa w siedliskach wilgotniejszych, kruszyna pospolita, jarząb pospolity, dzikie jabłonie i grusze, tam gdzie dobór ten będzie uzasadniony siedliskowo i krajobrazowo w strefach przejściowych między łąką, zadrzewieniami i krzewami, stanowiących bardzo ważne siedliska dla zapylaczy, ponieważ łączą źródła pokarmu, struktury osłonowe, miejsca zimowania i miejsca gniazdowania;
- przy przejściach dla zwierząt dużych i średnich należy zastosować nasadzenia tarniny (*Prunus spinosa*) i głogu (*Crataegus* spp.) w formie zawartych grup krzewów (min. 20-50 m² każda).

Nasadzenia wykonać przy udziale specjalisty fitosocjologa, dendrologa i entomologa oraz inspektora nadzoru terenów zieleni.

Należy prowadzić monitoring udatności i trwałości nasadzeń w okresie 5 lat od ich posadzenia, tj. w 1, 3. i 5. roku. W przypadku stwierdzonego braku zachowania żywotności, nasadzenia należy uzupełniać w stosunku 1:1. Nasadzenia należy uzupełnić najpóźniej w następnym roku kalendarzowym. Termin sadzenia zostanie określony przez specjalistę odpowiedzialnego za monitoring;

d) wykonać kompensację utraty potencjalnych i potwierdzonych schronień nietoperzy poprzez wywieszenie skrzynek rozrodczych w minimalnym zakresie:

- droga S12 nie mniej niż 78 szt.;
- droga S74 nie mniej niż 12 szt.

Przedmiotową kompensację należy wykonać kierując się następującymi wytycznymi:

- pierwszym wyborem pod względem rodzaju powinny być skrzynki ceramiczne, betonowe, trocinobetonowe lub styrobetonowe, a dopiero później drewniane (typu Stratmann i Issel);
- skrzynki powinny mieć następujące wymiary (wys. × szer. × gł.): 35 cm × 15 cm × 15 cm (+/- 5 cm) oraz posiadać otwór wlotowy (szerokości 15-25 mm, optymalnie 20 mm) zlokalizowany od spodniej strony;
- skrzynki należy wieszać w grupach po kilka lub kilkanaście sztuk, rozmieszczonych w odległościach od kilku do kilkunastu metrów od siebie;
- wysokość montażu powinna wynosić co najmniej 3 m nad ziemią;

- skrzynki powinny być w pierwszej kolejności eksponowane od strony południowej (również południowo-wschodniej lub południowo-zachodniej). W grupach skrzynek zaleca się zróżnicowanie ekspozycji, tak aby część była umieszczona w bardziej nasłonecznionych, a część w zacienionych miejscach;
- skrzynki należy montować na drzewach zdrowych, stabilnych;
- skrzynki należy w pierwszej kolejności wywieszać w obszarach ubogich w schronienia naturalne. Najkorzystniejszymi lokalizacjami są skraje lasu, przy drogach oddziałowych, obrzeża polan czy inne miejsca bez przeszkód utrudniających dołot do skrzynki. Należy zadbać, aby wloty nie były zasłonięte gałęziami, a przed skrzynką znajdowała się przestrzeń umożliwiająca swobodny wlot i wylot.

W ramach ww. liczby skrzynek należy wywiesić drewniane skrzynki szczelinowe dla mopka zachodniego (*Barbastella barbastellus*) składających się z czterech dębowych desek o długości ok 85 cm, grubości 2 cm, ustawionych w pionie, ze szczelinami pomiędzy nimi szerokości 2 cm i przykrytymi od góry daszkiem, w liczbie nie mniejszej niż:

- droga S12, 16 szt.
- droga S74, 12 szt.

Przy sposobie rozwieszania skrzynek szczelinowych należy postępować zgodnie z poniższymi zasadami:

- budki szczelinowe dla mopków należy wieszać we wnętrzu lasu (min. 500 m od skraju lasu) w większych obszarach leśnych;
- budki należy wieszać w drzewostanach liściastych (lub mieszanych) w pobliżu fragmentów lasów, gdzie drzewostan ma 60–100 lat lub więcej.;
- budki należy wieszać w grupach. Jedna grupa powinna składać się z kilku schronień, najlepiej z 5-6 sztuk wiszących stosunkowo blisko siebie (co 10–50 m).;
- budki należy wieszać na wysokości 4–5 m nad ziemią, by drapieżniki nie miały do nich łatwego dostępu.;
- przestrzeń wokół budki nie może być zasłonięta. Dobrze, jeśli powyżej budki znajdują się gałęzie, ale nie powinny one nachodzić na budkę ani jej dotykać. Najlepiej powiesić budki w miejscu, gdzie podszyt jest ubogi, aby po kilku latach nie zaczął zasłaniać budki i utrudniać nietoperzom dołotu do kryjówek;
- budki w jednej grupie należy wieszać tak, by miały różną ekspozycję względem kierunków geograficznych.

Skrzynki rozrodcze dla nietoperzy należy poddawać corocznej kontroli i czyszczeniu, przez okres 20 lat od ich powieszenia. W razie takiej konieczności należy wykonywać niezbędne naprawy lub wymieniać skrzynki na nowe w stosunku 1:1. Monitoring powinien obejmować ocenę stanu technicznego skrzynek, śladów użytkowania przez nietoperze, konieczności naprawy lub wymiany oraz ocenę skuteczności przyjętych lokalizacji.

W przypadku braku zasiedlenia całych grup skrzynek przez kilka kolejnych lat, chiropterolog może wskazać konieczność ich przeniesienia w bardziej odpowiednie lokalizacje, z zachowaniem pierwotnej liczby skrzynek.

e) wykonać kompensację utraty siedlisk mrówek, w szczególności stwierdzonych w pasie bezpośredniej kolizji z przedsięwzięciem. Przed rozpoczęciem prac specjalista entomolog zweryfikuje dokładną lokalizację mrowisk, oraz wyznaczy strefę niezbędną dla ich funkcjonowania.

W pierwszej kolejności należy tak zorganizować prace, aby zachować czynne mrowiska in situ, jeżeli jest to technicznie możliwe bez naruszenia niezbędnego zakresu robót. Jeżeli zachowanie mrowiska nie jest możliwe, przed jego przeniesieniem specjalista entomolog wskaże sposób postępowania i odpowiednie siedlisko docelowe, z uwzględnieniem wymagań gatunku i lokalnych warunków. Czynności naruszające zakazy ochrony gatunkowej, w tym przeniesienie mrowiska, wykonywać po uzyskaniu wymaganych zezwoleń.

f) Wykonać kompensację utraconych w wyniku realizacji przedsięwzięcia płatów siedlisk przyrodniczych:

- w związku z realizacją drogi S12:
 - siedliska przyrodniczego 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, którego zniszczeniu ulegnie łącznie 2,78 ha, poprzez wykonanie działań ukierunkowanych na poprawę stanu ochrony siedliska 91E0 na powierzchni nie mniejszej niż 5,56 ha;
 - siedliska przyrodniczego 9170 – grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, którego zniszczeniu ulegnie łącznie 10,20 ha, poprzez wykonanie działań ukierunkowanych na poprawę stanu ochrony siedliska 9170 na powierzchni nie mniejszej niż 20,40 ha;
- w związku z realizacją drogi S74:
 - siedliska przyrodniczego 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, którego zniszczeniu ulegnie łącznie 0,34 ha, poprzez wykonanie działań ukierunkowanych na poprawę stanu ochrony siedliska 91E0 na powierzchni nie mniejszej niż 0,68 ha.

Działania kompensacyjne należy wykonać przed rozpoczęciem prac powodujących zniszczenie płatów siedlisk przyrodniczych, których utratę mają kompensować. Szczegółową lokalizację powierzchni objętych kompensacją oraz zakres i sposób wykonania działań ukierunkowanych na poprawę stanu ochrony poszczególnych siedlisk należy określić na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, z uwzględnieniem warunków siedliskowych właściwych dla siedlisk 91E0 i 9170 oraz stanu zachowania płatów, na których działania te będą prowadzone.

24. uchyla punkt I.2.64 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Nie oświetlać placów budowy na odcinkach preferowanych przez nietoperze:

- a) fragmenty łągów w dolinie Lubrzanki (droga S12);
- b) krawędź lasu — rejon km 7+000 (droga S74);
- c) mozaika lasów liściastych i łąk między km 19+400 a km 20+600 (droga S74).

Jeżeli zajdzie konieczność oświetlenia baz postojowych lub placu budowy, to do oświetlenia zastosować lampy o niskiej emisji UV o możliwie najniższym natężeniu światła i ciepłej barwie światła (≤ 2200 K). Na wskazanych odcinkach w fazie realizacji przedsięwzięcia w tym w okresie wycinki drzew, należy zapewnić nadzór chiropterologiczny.

25. uchyla punkt I.2.65 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W celu ograniczenia ryzyka kolizji nietoperzy z pojazdami zastosować obustronne zabezpieczenia dla nietoperzy o łącznej wysokości co najmniej 4,5 m w następujących lokalizacjach:

- droga S12 na odcinku km 0+000 – 34+193:
 - 0+350 – 0+450;

- 5+200 – 5+350;
 - 7+000 – 7+300;
 - 18+300 – 18+550;
 - 19+900 – 22+000;
 - 25+300 – 25+900;
 - 29+000 – 29+400;
 - 29+900 – 31+100;
 - 31+400 – 32+100.
- droga S12 na odcinku km 43+234 – 61+277:
- 47+050 – 48+450;
 - 50+400 – 51+400;
 - 53+800 – 54+250;
 - 61+050 – 61+270.
- droga S74 na odcinkach ok. km:
- 7+000 – 8+000;
 - 11+600 – 12+400;
 - 16+200 – 16+450;
 - 19+500 – 19+700.

Zabezpieczenia wykonać w pierwszej kolejności w formie siatek polipropylenowych o wielkości oczek 5–10 cm. Jeżeli na wskazanym odcinku znajduje się ekran akustyczny o wysokości co najmniej 4,5 m, może on pełnić funkcję zabezpieczenia dla nietoperzy. Jeżeli ekran akustyczny lub osłona przeciwośnieniowa ma mniejszą wysokość, uzupełnić go siatką w taki sposób, aby łączna wysokość zabezpieczenia wynosiła co najmniej 4,5 m. Zabezpieczenia wolnostojące lokalizować możliwie blisko jezdni; w terenie płaskim nie dalej niż 5–6 m od krawędzi drogi.

26. uchyla punkt I.2.76 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Urządzenia odwodnienia drogi, w szczególności studzienki, studnie i niecki wpadowe, osadniki, separatory oraz inne zagłębione elementy, zaprojektować i wykonać w sposób zapobiegający trwałemu uwięzieniu w nich małych zwierząt.

Studzienki rewizyjne, studnie osadnikowe, niecki wpadowe oraz separatory wyposażać w szczelne pokrywy. Jeżeli ze względu na funkcję techniczną lub wymagania hydrauliczne urządzenie musi pozostać otwarte albo posiadać otwór wlotowy dostępny dla zwierząt, zastosować zabezpieczenie ograniczające możliwość przedostawania się zwierząt do jego wnętrza albo element umożliwiający im samodzielne wydostanie się z urządzenia. Zastosowane zabezpieczenia nie mogą ograniczać wymaganej przepustowości hydraulicznej urządzenia.

27. uchyla punkt I.2.77 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Prace w rejonie cieków i rowów melioracyjnych prowadzić w sposób nienaruszający ich ciągłości i zapewniający swobodny przepływ wód przez cały okres prowadzenia robót. Koryta i brzegi cieków oraz rowów zabezpieczyć przed zasypywaniem oraz przedostawaniem się materiału ziemnego i substancji mogących powodować zanieczyszczenie wód. Prace prowadzić w sposób ograniczający wzrost mętności wody.

Jeżeli wykonanie robót wymaga czasowego osuszenia fragmentu koryta, zastosować podział koryta lub kanał obiegowy, zapewniający ciągłość przepływu wody poza odcinkiem objętym

robotami. Tymczasowe przegrody wykonywać z materiałów obojętnych dla środowiska wodnego i w sposób niepowodujący ich wypłukiwania do cieku ani nadmiernego wzrostu mętności wody.

Po odcięciu fragmentu koryta od przepływu, a przed jego osuszeniem, specjalista ichtiolog skontroluje odizolowany odcinek i odłowi stwierdzone ryby i minogi, przenosząc je do odpowiednich dla poszczególnych gatunków siedlisk w odcinkach tego samego cieku pozostających poza bezpośrednim zasięgiem prowadzonych robót. Osuszanie odizolowanego fragmentu koryta prowadzić stopniowo, przy bieżącej kontroli prowadzonej przez specjalistę ichtiologa.

28. uchyla punkt I.2.79 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Z zastrzeżeniem wymagań określonych w pkt I.2.72, umocnienia koryt i brzegów cieków ograniczyć do odcinków niezbędnych ze względów technicznych i przeciwoerozyjnych. W miejscach, w których umocnienie jest konieczne, stosować materiały naturalne, w szczególności faszynę pochodzenia roślinnego i narzut kamienny bez siatki, w sposób zachowujący zróżnicowanie struktury brzegu i możliwość przemieszczania się organizmów wodnych i przybrzeżnych. Nie stosować betonowych płyt, szczelnych żłobów ani gabionów w częściach koryta pełniących funkcję biologiczną, chyba że odrębne wymagania bezpieczeństwa technicznego nie pozwalają na zastosowanie rozwiązania naturalnego.

29. uchyla punkt I.2.86 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Prace ingerujące w koryta rzek Luciąża, Drzewiczka i Brzuśnia ograniczyć do niezbędnego minimum w okresie od 15 kwietnia do 20 maja, z uwagi na okres tarła minoga strumieniowego i/lub minoga ukraińskiego. Prace ingerujące w koryta rzek Czarna i Pilica ograniczyć do niezbędnego minimum w okresie od 15 marca do 20 maja, z uwagi na okres tarła minoga ukraińskiego i głowacza białopłetwego.

Wszelkie prace prowadzone w obrębie stwierdzonych stanowisk minoga strumieniowego i minoga ukraińskiego prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa. Urobek wydobywany z koryta kontrolować pod kątem obecności larw minogów. W przypadku stwierdzenia larw minogów wydobywane masy ziemne należy niezwłocznie przeglądać, a odłowione osobniki przenosić do odpowiednich siedlisk w odcinkach tych samych cieków pozostających poza bezpośrednim zasięgiem prowadzonych prac.

Prace związane z punktową ingerencją w koryto rzeki Pilicy, wynikającą z wykonania elementów systemu odprowadzania wód opadowych i roztopowych, prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa.

Prace oraz ewentualne umocnienia koryt prowadzić w sposób niepowodujący pogorszenia warunków tarła, rozwoju narybku oraz migracji ichtiofauny.

30. uchyla punkt I.2.87 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Prace w rejonie koryt rzek: Dopływ z Longinówki, Luciąża, Dopływ z Łęczna, Pilica, Dopływ z Januszewic, Drzewiczka, Brzuśnia, Topolice, Dopływ z Żarnowa, Dopływ z Bronowa oraz potok Jasion w miarę możliwości, prowadzić przy niskich stanach wody. Prace w obrębie koryt rzek prowadzić z zachowaniem przepływu biologicznego, a po zakończeniu robót należy doprowadzić zmienione stosunki wodne do stanu zbliżonego do pierwotnego;

31. uchyla punkt I.2.88 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

32. uchyla punkt I.2.89 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie:

33. uchyla punkt I.2.92 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Przed rozpoczęciem robót, pod nadzorem specjalisty botanika lub fitosocjologa, wyraźnie oznakować i wygradzić w terenie części pól siedlisk przyrodniczych 91E0 i 9170 pozostające poza niezbędnym zakresem bezpośredniego zajęcia przedsięwzięciem, w następujących lokalizacjach:

- S12: siedlisko 91E0 w km: 13+515 – 13+764 oraz 61+009 – 61+250;
- S12: siedlisko 9170 w km: 33+811 – 34+193, 45+335 – 45+549 oraz 46+379 – 46+997;
- S74: siedlisko 91E0 w km 24+272 – 24+366.

W obrębie wygradzonych części pól nie lokalizować zapleczy budowy, miejsc magazynowania odpadów, składowisk materiałów ani nowych dróg dojazdowych, nie składować mas ziemnych oraz nie parkować pojazdów i sprzętu budowlanego. Oznakowanie i wygradzenie utrzymywać przez cały okres prowadzenia robót na danym odcinku i usunąć po ich zakończeniu.

34. uchyla punkt I.2.93 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Na czas realizacji przedsięwzięcia wykonać tymczasowe wygradzenia herpetologiczne po obu stronach drogi. Wygradzenie zamontować na następujących odcinkach zgodnie z Tabelą 1:

a) droga S12 (W6+2):

- od km 0+000 do km 34+193,

Tabela 1. Lokalizacja tymczasowych wygradzeń herpetologicznych

Lp.	Km od	Km do	Strona	Długość [m]
1	6+950	7+150	obustronnie	200
2	13+300	15+800	obustronnie	2 500
3	19+650	24+300	obustronnie	4 650
4	26+750	26+900	obustronnie	150
5	32+950	33+200	obustronnie	250

- od km 43+234 do km 61+277,

Lp.	Km od	Km do	Strona	Długość [m]
1	44+450	44+600	obustronnie	150
2	45+250	45+500	obustronnie	250
3	46+850	47+100	obustronnie	250
4	51+150	51+300	obustronnie	150
5	53+500	54+400	obustronnie	900

- droga S74 (W4+5) od km 6+504 do km 24+373:

Lp.	Km od	Km do	Strona	Długość [m]
1	16+200	16+650	obustronnie	450
2	23+100	24+320	obustronnie	1 220

Wygradzenia wykonać przed rozpoczęciem robót na danym odcinku i utrzymywać przez cały okres prowadzenia prac, co najmniej od początku lutego do końca października każdego roku, w którym prowadzone będą roboty na danym odcinku.

Wysokość części nadziemnej wygradzenia powinna wynosić co najmniej 60 cm. Dolną krawędź wygradzenia zagłębić w gruncie na głębokość co najmniej 30 cm, a górną część odgiąć w kierunku

przeciwnym do terenu budowy, tworząc przewieszkę o długości co najmniej 10 cm. Wygradzenia wykonać z materiału o zwartej strukturze umożliwiającego trwały naciąg i utrzymywać bez szczelin przy podłożu. W przypadku zastosowania siatki wielkość jej oczek nie może przekraczać 0,5 × 0,5 cm.

Wolne końce wygradzeń oraz miejsca przerwania ich ciągłości przy drogach wjazdowych na teren budowy zabezpieczyć zawrotkami w kształcie litery U lub C, skierowanymi w stronę terenu położonego poza placem budowy.

Stan techniczny wygradzeń kontrolować na bieżąco w ramach nadzoru herpetologicznego oraz każdorazowo po zdarzeniach mogących spowodować ich uszkodzenie. Stwierdzone nieszczelności i uszkodzenia usuwać niezwłocznie.

35. uchyla punkt I.2.96 lit. b skarżonej decyzji i orzeka:

Przed likwidacją odpowiadających im zbiorników wodnych stanowiących miejsca rozrodu lub potencjalne miejsca rozrodu płazów wykonać zbiorniki kompensacyjne zgodnie z Tabelą 2:

Tabela 2. Lokalizacja zbiorników kompensacyjnych dla płazów.

L.p.	Droga	Nr zbiornika kompensacyjnego	Nr zbiornika likwidowanego	Orientacyjny kilometr	Strona	Minimalna łączna powierzchnia zbiorników [m ²]	Funkcja / gatunki
1	S12	1.1	13	3+100	prawa	1500	miejsce rozrodu żab zielonych i ropuchy szarej
2	S12	2.1	19	26+800	prawa	2000	potencjalne miejsce rozrodu ropuchy zielonej i paskówki
3	S12	2.2	19	26+850	prawa	2000	potencjalne miejsce rozrodu ropuchy zielonej i paskówki
4	S12	3.1	26	33+000	prawa	1500	miejsce rozrodu żab zielonych
5	S12	3.2	26	33+150	lewa	1500	miejsce rozrodu żab zielonych
6	S12	6.1	59	61+200	lewa	2500	miejsce rozrodu m.in. żab zielonych, żaby śmieszki, traszki zwyczajnej i traszki grzebieniastej
7	S74	2.1	202	10+250	prawa	1000	potencjalne miejsce rozrodu żaby trawnej i żaby wodnej

36. uchyla punkt I.2.97 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zbiorniki kompensacyjne, o których mowa w pkt I.2.96, należy wykonać z uwzględnieniem następujących wymagań:

- zachować odległość co najmniej 50 m od ogrodzenia drogi;
- lokalizować je poza miejscami intensywnie użytkowanymi przez ludzi oraz poza węzłami i skrzyżowaniami;
- nie łączyć zbiorników z rowami, ciekami ani innymi zbiornikami wodnymi;
- zbiorniki odizolować od drogi szczelnym ogrodzeniem, zapewniając jednocześnie ich powiązanie z przejściami umożliwiającymi migrację płazów;

- brzeg od strony drogi może mieć nachylenie do 1:2, natomiast pozostałe brzegi nie większe niż 1:2,5; preferować nachylenie 1:3 – 1:8;
- zbiornikom nadać urozmaiconą linię brzegową i profil głębokości;
- strefa o głębokości do 30 cm powinna zajmować przeważającą część powierzchni zbiornika; dla zbiorników o powierzchni powyżej 400 m² - od 50% do 80%;

nachylenie dna kształtować w stosunku od 1:8 do 1:20.

37. uchyla punkt I.2.104 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

38. uchyla punkt I.3.1 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

39. uchyla punkt I.3.2 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

40. uchyla punkt I.3.3 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

41. uchyla punkt I.3.4 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zaprojektować obiekty inżynierskie w ciągu drogi ekspresowej S12 i S74 zgodnie z Tabelą 3:

Tabela 3. Zestawienie projektowanych obiektów inżynierskich (nie pełniących funkcji ekologicznych) na drodze ekspresowej S12 i S74

Lp.	Oznaczenie obiektu	Pikietaż projektowany S12	Typ konstrukcji obiektu	Długość całkowita [m]	Szerokość całkowita [m]
Wiadukty w ciągu S12 - Wariant W6+W2					
1	WS-05/W6+W2	2+106	Prefabrykowana – „płaska”	19,20	27,40
2	WS-08/W6+W2	3+903	Blachownicowa – „płaska”	40,80	27,40
3	WS-09/W6+W2	4+045	Kałobetonowa – łukowa	87,00	32,50
4	WS-10/W6+W2	5+278	Prefabrykowana – „płaska”	28,00	30,90
5	WS-18/W6+W2	10+536	Prefabrykowana – „płaska”	24,50	27,40
6	WS-19/W6+W2	13+310	Prefabrykowana – „płaska”	17,85	27,40
7	WS-29/W6+W2	18+430	Prefabrykowana – „płaska”	21,55	27,40
8	WS-49/W6+W2	27+165	Prefabrykowana – „płaska”	24,00	27,40
9	WS-52/W6+W2	29+170	Prefabrykowana – „płaska”	16,15	27,40
10	WS-57/W6+W2	31+298	Prefabrykowana – „płaska”	22,20	27,40
11	WS-59/W6+W2	32+675	Prefabrykowana – „płaska”	12,80	27,40
12	WS-96/W6+W2	43+963	Prefabrykowana – „płaska”	23,90	27,40
13	WS-100/W6+W2	45+227	Prefabrykowana – „płaska”	17,45	27,40
14	WS-110/W6+W2	49+523	Prefabrykowana – „płaska”	24,00	34,90
15	WS-112/W6+W2	51+386	Kałobetonowa – „płaska”	24,20	27,40
16	WS-113/W6+W2	53+407	Prefabrykowana – „płaska”	26,70	27,40
17	WS-118/W6+W2	54+363	Kałobetonowa – „płaska”	32,55	27,40
Wiadukty nad S12 - Wariant W6+W2					
1	WD-04/W6+W2	0+988	Kałobetonowa – „płaska”	60,35	16,40
2	WD-07/W6+W2	3+133	Kałobetonowa – „płaska”	76,00	9,60
3	WD-15/W6+W2	7+705	Prefabrykowana – „płaska”	54,80	16,40
4	WD-26/W6+W2	15+779	Kałobetonowa – „płaska”	63,50	15,80
5	WD-35/W6+W2	22+927	Kałobetonowa – „płaska”	60,30	15,80
6	WD-62/W6+W2	33+915	Prefabrykowana – „płaska”	50,80	15,80
6	WD-122/W6+W2	57+569	Kałobetonowa – „płaska”	65,10	13,30
7	WD-125/W6+W2	59+871	Prefabrykowana – „płaska”	42,80	262,00
Wiadukty na łącznicach węzłów S12 - Wariant W6+W2					
1	WL-01/W6+W2	0+000	Kałobetonowa – „płaska”	95,60	12,25
2	WL-02/W6+W2	0+000	Kałobetonowa – „płaska”	96,40	12,25

Lp.	Oznaczenie obiektu	Pikietaż projektowany S74	Typ konstrukcji obiektu	Długość całkowita [m]	Szerokość całkowita [m]
Wiadukty w ciągu S74 - Wariant W4+W5					
1	WS-29/W4+W5	7+142	Kablobetonowa – „płaska”	33,0	30,90
2	WS-34/W4+W5	8+929	Kablobetonowa – „płaska”	52,0	27,40
3	WS-38/W4+W5	9+890	Prefabrykowana – „płaska”	24,9	27,40
4	WS-41/W4+W5	11+162	Kablobetonowa – „płaska”	39,1	27,40
5	WS-43/W4+W5	13+153	Kablobetonowa – łukowa	69,0	32,50
6	WS-44/W4+W5	13+536	Prefabrykowana – „płaska”	26,3	108,00
7	WS-54/W4+W5	19+631	Prefabrykowana – „płaska”	27,3	30,90
8	WS-66/W4+W5	23+377	Prefabrykowana – „płaska”	18,8	27,80
Wiadukty nad S74 - Wariant W4+W5					
1	WD-48/W4+W5	15+718	Prefabrykowana – „płaska”	49,9	16,40
2	WD-49/W4+W5	16+173	Kablobetonowa – „płaska”	70,0	15,80
3	WD-52/W4+W5	18+588	Prefabrykowana – „płaska”	54,8	16,40
4	WD-61/W4+W5	21+423	Prefabrykowana – „płaska”	37,85	9,30

42. uchyla punkt I.3.5 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zaprojektować estakadę przez dolinę rzeki Pilicy w km 20+242 drogi S12 tak, aby objęła całą dolinę rzeczną (estakada o długości ok. 486,00 m). Obiekt zaprojektować jako przejście dolne dla dużych zwierząt zespalone z doliną rzeki Pilicy, zapewniające przestrzeń dostępną dla zwierząt o minimalnej wysokości $H = 5,0$ m i minimalnej szerokości $B = 200,0$ m. Podpory obiektu lokalizować poza korytem rzeki Pilicy.

43. uchyla punkt I.3.6 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zaprojektować estakadę przez dolinę rzeki Drzewiczki w km 54+003 drogi S12, tak aby objęła całą dolinę rzeczną (estakada o długości ok. 298,00 m). Obiekt zaprojektować jako przejście dolne dla dużych zwierząt zespalone z doliną rzeki Drzewiczki, zapewniające przestrzeń dostępną dla zwierząt, o minimalnej wysokości $H = 5,0$ m i minimalnej szerokości $B = 2 \times 25,0$ m. Podpory obiektu lokalizować poza korytem rzeki Drzewiczki.

44. uchyla punkt I.3.7 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W celu zachowania akustycznych standardów jakości środowiska na terenach wymagających ochrony akustycznej należy zaprojektować ekrany akustyczne zgodnie z Tabelą 4:

- droga S12 (W6+2) od A1 do km 34+193

Tabela 4. Zestawienie ekranów akustycznych dla projektowanej drogi ekspresowej S12 i S74

Nazwa	Kilometraż od	Droga	Kilometraż do	Droga	Strona drogi	Wysokość [m]	Długość [m]	Rodzaj ekranu
E001	354+583	A1	354+610	A1	prawa	6,0	26	Pochłaniający
E002	354+513	A1	354+583	A1	prawa	7,0	70	Pochłaniający
E003	354+532	A1	354+607	A1	lewa	5,0	76	Pochłaniający
E004	354+311	A1	354+513	A1	prawa	8,0	201	Pochłaniający
E005	354+274	A1	354+462	A1	lewa	5,0	188	Pochłaniający
E006	354+284	A1	354+311	A1	prawa	7,0	27	Pochłaniający
E007	354+103	A1	354+284	A1	prawa	6,0	180	Pochłaniający
E008	354+096	A1	354+532	A1	lewa	7,0	442	Pochłaniający
E009	353+919	A1	354+103	A1	prawa	5,5	188	Pochłaniający
E010	353+846	A1	353+919	A1	prawa	5,0	75	Pochłaniający
E011	353+033	A1	353+166	A1	prawa	6,0	132	Pochłaniający
E012	353+022	A1	353+212	A1	lewa	6,0	190	Pochłaniający
E013	352+719	A1	353+033	A1	prawa	8,0	313	Pochłaniający

Nazwa	Kilometraż od	Droga	Kilometraż do	Droga	Strona drogi	Wysokość [m]	Długość [m]	Rodzaj ekranu
E014	352+775	A1	352+989	A1	prawa	6,0	215	Pochłaniający
E015	352+582	A1	352+719	A1	prawa	6,0	136	Pochłaniający
E016	352+697	A1	353+022	A1	lewa	8,0	326	Pochłaniający
E017	352+551	A1	352+697	A1	lewa	6,0	146	Pochłaniający
E018	351+826	A1	352+373	A1	prawa	8,0	547	Pochłaniający
E019	352+001	A1	352+193	A1	prawa	6,0	192	Pochłaniający
E020	351+820	A1	352+232	A1	lewa	5,0	412	Pochłaniający
E021	351+657	A1	351+826	A1	prawa	5,0	169	Pochłaniający
E022	351+757	A1	351+820	A1	lewa	6,5	63	Pochłaniający
E023	351+354	A1	351+650	A1	lewa	6,0	296	Pochłaniający
E024	351+185	A1	351+387	A1	prawa	5,0	203	Pochłaniający
E025	351+226	A1	351+757	A1	lewa	8,0	531	Pochłaniający
E026	351+184	A1	351+226	A1	lewa	5,0	43	Pochłaniający
E027	1+212	S12	1+623	S12	prawa	3,0	410	Pochłaniający
E028	1+903	S12	2+253	S12	prawa	3,0	349	Pochłaniający
E029	2+067	S12	2+438	S12	lewa	3,5	371	Pochłaniający
E030	2+554	S12	2+713	S12	prawa	3,0	159	Pochłaniający
E031	2+713	S12	2+894	S12	prawa	4,0	181	Pochłaniający
E032	2+794	S12	3+126	S12	lewa	3,0	331	Pochłaniający
E033	2+894	S12	3+122	S12	prawa	3,0	228	Pochłaniający
E034	13+201	S12	13+295	S12	prawa	4,0	93	Pochłaniający
E035	13+295	S12	13+380	S12	prawa	3,0	84	Pochłaniający
E036	15+626	S12	15+689	S12	lewa	3,0	168	Pochłaniający
E037	15+939	S12	15+977	S12	prawa	4,0	119	Pochłaniający
E038	15+958	S12	16+164	S12	lewa	3,0	207	Pochłaniający
E039	16+018	S12	16+184	S12	prawa	3,0	166	Pochłaniający
E040	18+353	S12	18+493	S12	prawa	3,0	141	Pochłaniający
E041	19+828	S12	20+008	S12	lewa	3,0	179	Pochłaniający
E042	20+270	S12	20+496	S12	lewa	3,0	226	Pochłaniający
E043	22+137	S12	22+360	S12	lewa	3,0	221	Pochłaniający
E044	27+902	S12	27+959	S12	lewa	3,0	61	Pochłaniający
E045	27+959	S12	27+991	S12	lewa	3,5	36	Przezroczysty
E046	27+991	S12	28+039	S12	lewa	3,5	51	Pochłaniający
E047	33+928	S12	34+193	S12	lewa	3,0	262	Pochłaniający

- droga S12 (W6+2) od km 43+234 do km 61+277,

Nazwa	Kilometraż od	Droga	Kilometraż do	Droga	Strona drogi	Wysokość [m]	Długość [m]	Rodzaj ekranu
E055	43+792	S12	43+808	S12	lewa	3,0	88	Pochłaniający
E056	43+813	S12	43+828	S12	lewa	3,0	93	Pochłaniający
E057	43+656	S12	43+750	S12	lewa	3,0	94	Pochłaniający
E058	43+843	S12	43+878	S12	lewa	4,0	65	Mieszany
E059	43+872	S12	43+911	S12	lewa	4,5	70	Przezroczysty
E060	43+740	S12	43+862	S12	lewa	3,0	122	Pochłaniający
E061	43+862	S12	44+082	S12	lewa	3,0	219	Pochłaniający
E062	43+862	S12	44+114	S12	prawa	3,0	252	Pochłaniający
E063	44+044	S12	44+066	S12	prawa	4,0	38	Pochłaniający
E064	44+060	S12	44+076	S12	prawa	4,0	39	Mieszany
E065	51+253	S12	51+441	S12	prawa	3,0	187	Pochłaniający
E066	51+254	S12	51+484	S12	lewa	3,0	230	Pochłaniający
E067	53+216	S12	53+381	S12	prawa	3,5	164	Pochłaniający
E068	53+381	S12	53+528	S12	prawa	3,0	146	Pochłaniający
E069	55+553	S12	55+703	S12	prawa	3,0	150	Pochłaniający
E070	55+692	S12	55+950	S12	lewa	3,0	257	Pochłaniający
E071	59+368	S12	59+537	S12	prawa	3,0	171	Pochłaniający
W001	0+809	S12	0+983	S12	prawa	4,5	172	Wał ziemny
W002	7+730	S12	7+916	S12	lewa	4,5	184	Wał ziemny

Nazwa	Kilometraż od	Droga	Kilometraż do	Droga	Strona drogi	Wysokość [m]	Długość [m]	Rodzaj ekranu
W003	50+471	S12	50+654	S12	prawa	5,5	187	Wał ziemny

- droga S74 (W4+5) od km 6+504 do km 24+373,

Nazwa	Kilometraż od	Droga	Kilometraż do	Droga	Strona drogi	Wysokość [m]	Długość [m]	Rodzaj ekranu
E009	6+504	S74	6+921	S74	prawa	4,0	420	Pochłaniający
E010	6+881	S74	7+054	S74	lewa	3,0	173	Pochłaniający
E011	7+049	S74	7+277	S74	lewa	3,0	229	Pochłaniający
E012	7+182	S74	7+198	S74	lewa	3,0	95	Pochłaniający
E013	9+796	S74	10+044	S74	lewa	3,5	246	Pochłaniający
E014	10+044	S74	10+392	S74	lewa	3,0	345	Pochłaniający
E015	10+700	S74	10+954	S74	prawa	3,5	255	Pochłaniający
E016	10+954	S74	11+070	S74	prawa	3,0	115	Pochłaniający
E017	11+278	S74	11+801	S74	prawa	3,0	522	Pochłaniający
E018	12+418	S74	13+307	S74	lewa	3,0	895	Pochłaniający
E019	13+307	S74	13+374	S74	lewa	3,5	67	Pochłaniający
E020	13+374	S74	13+469	S74	lewa	4,0	95	Pochłaniający
E021	13+469	S74	13+550	S74	lewa	5,0	81	Pochłaniający
E022	13+613	S74	13+644	S74	prawa	4,0	32	Pochłaniający
E023	13+550	S74	13+804	S74	lewa	5,5	254	Pochłaniający
E024	13+644	S74	13+697	S74	prawa	4,5	53	Pochłaniający
E025	13+697	S74	13+767	S74	prawa	5,5	70	Pochłaniający
E026	13+767	S74	13+933	S74	prawa	6,0	165	Pochłaniający
E027	13+933	S74	13+989	S74	prawa	5,5	55	Pochłaniający
E028	13+989	S74	14+050	S74	prawa	4,5	61	Pochłaniający
E029	14+188	S74	14+568	S74	prawa	3,0	377	Pochłaniający
E030	15+065	S74	15+432	S74	lewa	3,0	363	Pochłaniający
E031	15+432	S74	15+496	S74	lewa	3,5	63	Pochłaniający
E032	15+496	S74	15+541	S74	lewa	4,0	44	Pochłaniający
E033	16+422	S74	16+494	S74	prawa	3,0	72	Pochłaniający
E034	16+116	S74	16+141	S74	prawa	4,0	28	Pochłaniający
E035	16+140	S74	16+172	S74	prawa	5,0	33	Pochłaniający
E036	19+374	S74	19+766	S74	prawa	3,0	395	Pochłaniający
E037	20+666	S74	21+018	S74	prawa	3,0	352	Pochłaniający
E038	21+741	S74	21+991	S74	lewa	3,0	251	Pochłaniający
E039	22+064	S74	22+192	S74	prawa	3,0	128	Pochłaniający
E040	22+065	S74	22+197	S74	lewa	3,0	132	Pochłaniający
E041	22+358	S74	22+462	S74	prawa	3,0	103	Pochłaniający
E042	22+923	S74	23+008	S74	prawa	3,0	85	Pochłaniający
E043	22+937	S74	23+041	S74	lewa	3,5	105	Pochłaniający
E044	23+268	S74	23+512	S74	prawa	3,0	246	Pochłaniający
E045	23+478	S74	23+618	S74	prawa	3,0	144	Pochłaniający
W001	11+574	S74	11+868	S74	lewa	5,0	294	Wał ziemny

45. uchyla punkt I.3.8 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

46. uchyla punkt I.3.9 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Wykonać ekrany akustyczne o następujących parametrach:

- dla ekranów akustycznych pochłaniających: izolacyjność od dźwięków powietrznych DLR > 25 dB (klasa B3); klasa właściwości pochłaniających DLa > 8 dB (klasa A3);
- przezroczyste panele ekranów akustycznych E045 na drodze S12 w km 27+959–27+991 po stronie lewej oraz E059 na drodze S12 w km 43+872–43+911 po stronie lewej wyposażać na całej wysokości w czarne pionowe pasy o szerokości nie mniejszej niż 2 cm,

rozmieszczone w odstępach nie większych niż 10 cm. Pasy wykonać fabrycznie, w trwałej technologii odpowiadającej trwałości samych paneli. Nie stosować sylwetek ptaków jako zabezpieczenia przeciwwkolizyjnego. Zabrania się montowania nowych przezroczystych paneli bez pasów i naklejania ich w późniejszym terminie.

47. uchyla punkt I.3.16 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W strefach naprowadzania zwierząt do przejść system odwodnienia zaprojektować w sposób zapewniający swobodne przemieszczanie się zwierząt i dostęp do przejść, w tym małych zwierząt.

Otwarte rowy przecinające strefy naprowadzania zwierząt do przejść zarurować na odcinku pomiędzy ogrodzeniami ochronno-naprowadzającymi. W uzasadnionych hydrologicznie przypadkach, w odniesieniu do rowów o głębokości poniżej 0,5 m, dopuszcza się pozostawienie rowu otwartego pod warunkiem ukształtowania jego skarp nie bardziej stromo niż 1:2,5.

W miejscach przekraczania otwartych rowów przez ogrodzenia ochronno-naprowadzające zastosować rozwiązania zapewniające szczelność ogrodzenia dla płazów, odporność zabezpieczenia na uszkodzenia powodowane przez wezbrane wody oraz zachowanie swobodnego przepływu wody.

48. uchyla punkt I.3.17 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Na całej długości projektowanych odcinków dróg S12 i S74 wykonać ogrodzenie główne zabezpieczające przed przedostawaniem się zwierząt na teren drogi, z siatki metalowej zabezpieczonej antykorozyjnie, na metalowych słupkach, o wysokości części nadziemnej co najmniej 2,50 m. Siatkę zagłębić w gruncie na co najmniej 30 cm. Do wysokości 1,20 m nad poziomem gruntu zastosować oczka o wymiarach nie większych niż 5 × 15 cm, powyżej tej wysokości – nie większych niż 15 × 15 cm, natomiast w części zagłębionej w gruncie – nie większych niż 10 × 15 cm.

Na całej długości projektowanych odcinków dróg S12 i S74 ogrodzenie główne zespolic z ogrodzeniem ochronno-naprowadzającym zabezpieczającym przed przedostawaniem się małych zwierząt na teren drogi. Ogrodzenie ochronno-naprowadzające wykonać z pełnych płyt polimerowych, murków, prefabrykatów betonowych albo z siatki metalowej o oczkach nie większych niż 0,5 × 0,5 cm, o wysokości części nadziemnej co najmniej 0,5 m, zagłębić w gruncie na co najmniej 30 cm oraz zakończyć u góry przewieszką o długości co najmniej 10 cm, skierowaną na zewnątrz od drogi pod kątem 45–90°.

Ogrodzenia projektować w sposób naprowadzający zwierzęta do przejść i uniemożliwiający ich przedostawanie się na pas ruchu. Ogrodzenie główne prowadzić możliwie blisko krawędzi jezdni, z uwzględnieniem potrzeb związanych z utrzymaniem drogi i urządzeń drogowych oraz z ograniczeniem ingerencji w teren otaczający.

Ogrodzenia ochronno-naprowadzające łączyć szczelnie ze wszystkimi obiektami umożliwiającymi migrację zwierząt, bez pozostawiania wolnej przestrzeni pomiędzy ogrodzeniem a obiektem. Przy przejściach dolnych ogrodzenia prowadzić przy podstawach nasypów i skarp oporowych oraz szczelnie łączyć ze ścianami i krawędziami przyczółków. Przy przepustach dla małych zwierząt, płazów i cieków wodnych ogrodzenia łączyć szczelnie z czołami przepustów albo prowadzić bezpośrednio ponad ich wlotami, natomiast przy przejściach górnych – łączyć szczelnie z ekranami przeciwośluniowymi. Połączenia

wykonać w sposób trwały i uniemożliwiający przedostawanie się zwierząt pomiędzy ogrodzeniem a konstrukcją obiektu.

Zakończenia ogrodzeń ochronno-naprowadzających nieprowadzące do przejścia uformować w kształcie litery U lub C w sposób kierujący zwierzęta w stronę przejścia.

49. uchyla punkt I.3.18 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Ogrodzenia ochronno-naprowadzające, o których mowa w pkt I.3.17, zaprojektować na długości co najmniej 100 m od strefy każdego przejścia w każdym kierunku. Ogrodzenia połączyć z czołami przepustów lub konstrukcją przejść w sposób płynny i szczelny, uniemożliwiający przedostawanie się zwierząt na teren pasa drogowego.

50. uchyla punkt I.3.19 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Furtki oraz bramy wjazdowe w ogrodzeniu głównym zaprojektować w sposób zapewniający ciągłość funkcji ochronnej ogrodzenia względem płazów oraz zwierząt małych, średnich i dużych. W obrębie bram i furtek zapewnić również ciągłość ogrodzenia herpetologicznego, o którym mowa w pkt I.3.17, w sposób uniemożliwiający powstawanie miejsc, przez które zwierzęta mogłyby przedostawać się na teren pasa drogowego. Należy zapewnić trwałe przymocowanie siatki do skrzydła, prześwit maksymalnie 5 mm, a przy nawierzchni nieutwardzonej odpowiednie zabezpieczenie przed podkopaniem.

51. uchyla punkt I.3.20 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

52. uchyla punkt I.3.21 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zaprojektować i wykonać przejścia dla zwierząt oraz przepusty ekologiczne zgodnie z poniższym zestawieniem, zapewniając co najmniej wskazane minimalne parametry funkcjonalne przestrzeni przeznaczonej dla zwierząt.

H oznacza efektywną minimalną wysokość przejścia – światło pionowe, B – efektywną minimalną szerokość przejścia – światło poziome, c – minimalny współczynnik względnej ciasnoty, a o – minimalny współczynnik otwartości przejścia górnego. Parametry c i o odnoszą się wyłącznie do obiektów, dla których zostały wskazane w Tabeli 5.

W przypadku parametrów B określonych jako $2 \times [\dots]$ należy zapewnić dwie strefy dostępne dla zwierząt o wskazanej minimalnej szerokości każda. W przypadku obiektu PZDd-21/W6+W2 zapis $B \geq 15,0 + 35,0$ m oznacza łączną minimalną szerokość przestrzeni dostępnej dla zwierząt wynoszącą 50,0 m.

Tabela 5 Zestawienie obiektów inżynierskich pełniących funkcje przejść dla zwierząt oraz przepustów ekologicznych.

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
1	S12	PZM-03/W6+W2	0+635	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
2	S12	PZM-06/W6+W2	2+933	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekiem-rów)	1,5	$2 \times 0,5$	-	-	35,50

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
3	S12	PZM-11/W6+W2	7+082	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
4	S12	PZDs-12/W6+W2	7+174	przejście dolne dla średnich zwierząt zespalone z ciekim (dopływ z Longinówki)	3,5	2×5,0	1,50	-	16,20
5	S12	PZM-13/W6+W2	7+272	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
6	S12	PZM-14/W6+W2	7+312	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespalone z ciekim)	2,0	2×0,5	-	-	10,00
7	S12	PZM-16/W6+W2	8+280	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	37,50
8	S12	PZM-17/W6+W2	10+025	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	41,50
9	S12	PZM-20/W6+W2	13+411	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	54,00
10	S12	PZDd-21/W6+W2	13+492	przejście dolne dla dużych zwierząt zespalone z ciekim (rz. Luciąża)	5,0	15,0 + 35,0	8,00	-	90,80
11	S12	PZM-22/W6+W2	13+610	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	43,50
12	S12	PZM-23/W6+W2	13+704	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespalone z ciekim-dopływ z łączną)	2,0	2×1,0	-	-	35,50
13	S12	PZDd-24/W6+W2	14+399	przejście dolne dla dużych zwierząt zespalone z drogą leśną	4,0	25,0	4,00	-	27,80
14	S12	PZM-25/W6+W2	15+058	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	35,00

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
15	S12	PZM-27/W6+W2	16+383	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	45,50
16	S12	PZM-28/W6+W2	18+075	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
17	S12	PZDd-30/W6+W2	20+242	przejście dolne dla dużych zwierząt zespolone z ciekim (dolina Pilicy)	5,0	200,0	40,00	-	486,00
18	S12	PZM-31/W6+W2	20+776	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	34,50
19	S12	PZGd-32/W6+W2	21+664	przejście górne dla dużych zwierząt zespolone z drogą wewnętrzną	-	35,0	-	0,80	47,00
20	S12	PZM-33/W6+W2	22+120	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	39,00
21	S12	PZM-34/W6+W2	22+592	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
22	S12	PZM-36/W6+W2	23+491	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	40,50
23	S12	PZDd-37/W6+W2	23+862	przejście dolne dla dużych zwierząt	5,0	30,0	5,00	-	33,80
24	S12	PZM-38/W6+W2	24+092	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	44,00
25	S12	PZM-39/W6+W2	24+435	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
26	S12	PZM-40/W6+W2	25+632	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim-rów)	1,5	2×0,5	-	-	55,00
27	S12	PZM-41/W6+W2	25+632	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim-rów)	1,5	2×0,5	-	-	26,00

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
28	S12	PZGd-42/W6+W2	26+462	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	47,00
29	S12	PZGd-43/W6+W2	26+462	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	33,00
30	S12	PZM-44/W6+W2	26+795	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	37,00
31	S12	PZM-45/W6+W2	26+795	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	28,00
32	S12	PZM-46/W6+W2	26+975	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim)	2,0	2×1,0	-	-	74,00
33	S12	PZM-47/W6+W2	26+975	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim)	2,0	2×1,0	-	-	25,00
34	S12	PZM-48/W6+W2	27+165	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim)	2,0	2×1,0	-	-	26,00
35	S12	PZM-50/W6+W2	28+158	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	33,50
36	S12	PZM-51/W6+W2	28+910	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
37	S12	PZM-53/W6+W2	29+428	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	37,00
38	S12	PZGd-54/W6+W2	30+122	przejście górne dla dużych zwierząt	-	40,0	-	0,80	47,00
39	S12	PZM-55/W6+W2	30+608	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	34,50
40	S12	PZDs-56/W6+W2	31+027	przejście dolne dla średnich zwierząt zespolone z ciekim (rów)	3,5	2×5,0	1,50	-	16,20
41	S12	PZM-58/W6+W2	31+787	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	37,00

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
42	S12	PZM-60/W6+W2	32+746	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim)	1,5	2×1,0	-	-	51,50
43	S12	PZM-61/W6+W2	33+127	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim)	1,5	2×1,0	-	-	42,50
44	S12	PZM-94/W6+W2	43+629	przejście dolne dla małych zwierząt zespolone z ciekim (dopływ z Januszewic)	1,5	2×1,0	-	-	45,00
45	S12	PZM-97/W6+W2	44+582	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespolony z ciekim-rów)	2,0	2×1,0	-	-	52,00
46	S12	PZDs-98/W6+W2	44+779	przejście dolne dla średnich zwierząt zespolone z linią kolejową (LK25)	3,5	2×5,0	-	-	77,05
47	S12	PZM-99/W6+W2	45+162	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	60,00
48	S12	PZM-101/W6+W2	45+312	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	55,50
49	S12	PZM-102/W6+W2	45+512	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	42,50
50	S12	PZM-103/W6+W2	45+641	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	34,00
51	S12	PZDd-104/W6+W2	46+381	przejście dolne dla dużych zwierząt zespolone z drogą gminną	4,5	35,0	4,00	-	62,70
52	S12	PZM-105/W6+W2	46+778	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	48,00
53	S12	PZM-106/W6+W2	46+978	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	41,00
54	S12	PZM-107/W6+W2	47+180	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust	1,5	2,0	0,07	-	39,50

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
				suchy)					
55	S12	PZDs-108/W6+W2	47+772	przejście dolne dla średnich zwierząt zespalone z linią kolejową (LK4 CMK)	3,5	2×5,0	-	-	112,05
56	S12	PZM-109/W6+W2	48+570	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	32,50
57	S12	PZDs-111/W6+W2	51+231	przejście dolne dla średnich zwierząt zespalone z ciekim (rów)	3,5	2×5,0	1,50	-	16,20
58	S12	PZM-114/W6+W2	53+522	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespalone z ciekim-rów)	2,0	2×1,0	-	-	45,00
59	S12	PZM-115/W6+W2	53+711	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust zespalone z ciekim-rów)	2,0	2×1,0	-	-	17,90
60	S12	PZDd-116/W6+W2	54+003	przejście dolne dla dużych zwierząt zespalone z ciekim (dolina Drzewiczki)	5,0	2×25,0	-	-	298,00
61	S12	PZM-117/W6+W2	54+302	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	48,50
62	S12	PZDs-119/W6+W2	55+624	przejście dolne dla średnich zwierząt zespalone z drogą wewnętrzną i ciekim (rów)	3,5	10,0	1,50	-	18,80
63	S12	PZM-120/W6+W2	56+341	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	32,00
64	S12	PZM-121/W6+W2	57+266	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	34,50
65	S12	PZDd-123/W6+W2	58+695	przejście dolne dla dużych zwierząt zespalone z drogą wewnętrzną	4,5	35,0	4,00	-	38,80

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
66	S12	PZM-124/W6+W2	59+256	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	34,50
67	S12	PZGd-126/W6+W2	60+220	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	47,00
68	S12	PZGd-127/W6+W2	60+220	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	33,00
69	S12	PZM-128/W6+W2	60+881	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	41,50
70	S12	PZM-129/W6+W2	60+994	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	51,50
71	S12	PZM-130/W6+W2	61+173	przejście dolne dla małych zwierząt zespolone z ciekim (rz. Brzuśnia)	2,0	2×5,0	-	-	18,80
72	S74	PZM-28/W4+W5	6+837	przejście dla małych zwierząt zespolone z ciekim (rów)	1,5	2×0,5	-	-	34,00
73	S74	PZM-30/W4+W5	7+440	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	58,00
74	S74	PZM-31/W4+W5	7+842	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	31,00
75	S74	PZGd-32/W4+W5	8+011	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	47,00
76	S74	PZM-33/W4+W5	8+700	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	34,50
77	S74	PZDd-35/W4+W5	9+471	przejście dolne dla dużych zwierząt	5,0	50,0	8,00	-	53,80
78	S74	PZM-36/W4+W5	9+586	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	47,50
79	S74	PZM-37/W4+W5	9+822	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	43,00
80	S74	PZM-39/W4+W5	10+323	przejście dla małych zwierząt zespolone z ciekim (odnoga	2,0	2×0,5	-	-	31,00

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
				Dopływu spod Budkowa)					
81	S74	PZM-40/W4+W5	10+810	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
82	S74	PZM-42/W4+W5	12+138	przejście dla małych zwierząt zespólone z ciekim (rów)	1,5	2×0,5	-	-	41,50
83	S74	PZDs-45/W4+W5	14+164	przejście dolne dla średnich zwierząt zespólone z ciekim (potok Topolice)	3,5	2×7,5	1,50	-	20,20
84	S74	PZDd-46/W4+W5	14+825	przejście dolne dla dużych zwierząt	4,0	30,0	1,50	-	32,80
85	S74	PZM-47/W4+W5	15+086	przejście dla małych zwierząt zespólone z ciekim (rów)	1,5	2×0,5	-	-	46,50
86	S74	PZDs-50/W4+W5	16+469	przejście dolne dla średnich zwierząt zespólone z ciekim (Dopływ z Żarnowa)	3,5	2×5,0	1,50	-	16,25
87	S74	PZM-51/W4+W5	18+257	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
88	S74	PZDs-53/W4+W5	19+400	przejście dolne dla średnich zwierząt zespólone z ciekim (Dopływ z Janowa)	3,5	2×5,0	1,50	-	15,20
89	S74	PZM-55/W4+W5	19+922	przejście dla małych zwierząt zespólone z ciekim (rów)	1,5	2×0,5	-	-	9,50
90	S74	PZM-56/W4+W5	19+925	przejście dla małych zwierząt zespólone z ciekim (rów)	1,5	2×0,5	-	-	64,00
91	S74	PZM-57/W4+W5	19+929	przejście dla małych zwierząt zespólone z ciekim (rów)	1,5	2×0,5	-	-	7,00
92	S74	PZGd-58/W4+W5	20+323	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	58,00
93	S74	PZM-59/W4+W5	20+753	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust	1,5	2,0	0,07	-	36,00

Lp.	Droga	Symbol	km	Funkcja ekologiczna / typ	H min [m]	B min / układ [m]	c min	o min	Długość projektowana [m]
				suchy)					
94	S74	PZDd-60/W4+W5	20+935	przejście dolne dla dużych zwierząt zespolone z ciekim (rów)	5,0	30,0	4,00	-	39,80
95	S74	PZM-62/W4+W5	21+859	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	30,50
96	S74	PZM-63/W4+W5	22+202	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	53,00
97	S74	PZDd-64/W4+W5	22+512	przejście dolne dla dużych zwierząt zespolone z drogą wewnętrzną	5,0	50,0	8,00	-	53,80
98	S74	PZM-65/W4+W5	23+060	przejście dla małych ssaków i płazów (przepust suchy)	1,5	2,0	0,07	-	33,00
99	S74	PZGd-67/W4+W5	24+047	przejście górne dla dużych zwierząt	-	50,0	-	0,80	83,00
100	S74	PZM-68/W4+W5	24+280	przejście dla małych zwierząt zespolone z ciekim (potok Jasion)	1,5	2×0,5	-	-	28,00
101	S74	PZM-69/W4+W5	24+280	przejście dla małych zwierząt zespolone z ciekim (potok Jasion)	1,5	2×0,5	-	-	16,50

53. uchyla punkt I.3.22 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

54. uchyla punkt I.3.23 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

55. uchyla punkt I.3.24 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

56. uchyla punkt I.3.26 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Drogi serwisowe, technologiczne, dojazdowe i wewnętrzne przecinające powierzchnie przejść dla zwierząt lub ich strefy naprowadzania należy prowadzić w sposób ograniczający do niezbędnego minimum długość odcinka przecinającego te strefy. Na odcinku co najmniej 100 m od osi przejścia w każdym kierunku, przy czym nie mniej niż 50 m od zewnętrznej krawędzi przejścia, drogi te należy wykonać z nawierzchnią gruntową albo z drobnopziarnistego kruszywa naturalnego. W strefach naprowadzania zwierząt oraz w

bezpośrednim sąsiedztwie przejść nie lokalizować placów manewrowych, mijanek ani skrzyżowań tych dróg.

57. uchyla punkt I.3.27 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Przejścia dla zwierząt zespolone z ciekami wyposażać w obustronne suche półki lub pasy gruntowe położone powyżej poziomu wody średniej dla danego cieku. Zakończenia półek lub pasów gruntowych połączyć płynnie z otaczającym terenem, bez gwałtownych załamania w pionie i poziomie, w sposób zapewniający zwierzętom swobodny dostęp do przejścia. Półki ziemne, które mogą być częściowo i okresowo zalewane, połączyć z korytem cieku skarpami o nachyleniu nie większym niż 1:2.

W przepustach zespolonych z ciekami pełniących funkcję przejść dla małych zwierząt wykonać obustronne półki o szerokości co najmniej 0,5 m, jako powierzchnie gruntowe wsparte na dnie przepustu. Nie stosować półek podwieszanych do ścian obiektu.

58. uchyla punkt I.3.28 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Przy przejściach dla dużych i średnich zwierząt wykonać nasadzenia naprowadzające z rodzimych gatunków drzew i krzewów dostosowanych do miejscowych warunków siedliskowych. Wzdłuż ogrodzeń wykonać gęste nasadzenia krzewów na odcinku co najmniej 100 m od osi przejścia w każdym kierunku, łącząc je z nasadzeniami przy ekranach przeciwośnieniowych i czołach przejść. W miejscach odpowiednich siedliskowo w warstwie krzewów zastosować zwarte grupy tarniny (*Prunus spinosa*) i głógów (*Crataegus* spp.), nawiązujące do projektowanej roślinności osłonowo-naprowadzającej i niekolidujące z wymaganiami bezpieczeństwa i utrzymania obiektu.

59. uchyla punkt I.3.30 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Powierzchnie przejść dla zwierząt oraz strefy ich najść zagospodarować w sposób zapewniający zachowanie ich funkcji ekologicznej:

- powierzchnie przejść górnych pokryć warstwą gruntu o łącznej miąższości co najmniej 80 cm, w tym warstwą gruntu urodzajnego o miąższości co najmniej 50 cm;
- powierzchnie przejść dolnych niezespolonych z ciekami, przeznaczone dla zwierząt, pokryć wyrównaną warstwą urodzajnego gruntu o miąższości co najmniej 40 cm;
- powierzchnie przepustów suchych oraz suchych półek w przepustach zespolonych z ciekami pokryć na całej powierzchni wyrównaną warstwą związłego gruntu mineralnego, w szczególności gliny lub drobnego piasku, o miąższości co najmniej 10 cm;
- na całej powierzchni przejść górnych odtworzyć pokrywę zielną oraz wprowadzić nieregularnie rozmieszczone, pojedyncze i kępowe nasadzenia rodzimych gatunków krzewów dostosowanych do miejscowych warunków siedliskowych; w nasłonecznionych strefach przejść dolnych odtworzyć zwartą pokrywę zielną;
- na powierzchniach przejść i w strefach naprowadzania rozmieścić karpy korzeniowe, kłody lub stosy martwego drewna, tworzące mikrosiedliska dla małych zwierząt, w sposób nieograniczający minimalnej przestrzeni dostępnej dla zwierząt określonej w pkt I.3.21; w strefach najść przejść dla dużych i średnich zwierząt zastosować również karpy korzeniowe o obwodzie szyi korzeniowej nie mniejszym niż 150 cm;
- przy podstawach najść przejść górnych i wzdłuż zewnętrznych krawędzi przejść dolnych zastosować rzędy głazów o najmniejszym wymiarze przekraczającym 100

cm, rozmieszczonych w odstępach nie większych niż 80 cm i trwale umocowanych w gruncie, uniemożliwiających wjazd pojazdów w przestrzeń przeznaczoną dla zwierząt;

- nachylenie powierzchni przejść górnych w zasięgu konstrukcji obiektu kształtować nie większe niż 10%, a nachylenie nasypów najść ziemnych – nie większe niż 15%;
- przy wszystkich przejściach dla dużych zwierząt niezespoleonych z ciekami wodnymi, w tym przejściach zespolonych z drogami, wykonać po obu stronach obiektu wodopoje o powierzchni około 25 m², głębokości nie większej niż 50 cm i nachyleniu skarp nie większym niż 1:3, zasilane naturalnie wodą opadową, bez doprowadzania wód opadowych i roztopowych z jezdni; dno wodopojów uszczelnić i pokryć warstwą gruntu mineralnego niepowodującego trwałego zmętnienia wody;

w przejściach zespolonych z drogami przestrzeń przeznaczoną dla ruchu ludzi i pojazdów oddzielić od przestrzeni przeznaczonej dla zwierząt w sposób uniemożliwiający wjazd pojazdów do części przeznaczonej dla fauny i niepomniejszający minimalnej przestrzeni dostępnej dla zwierząt określonej w pkt I.3.21.

60. uchyla punkt I.3.32 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Przy przejściach dla dużych i średnich zwierząt wykonać szczelne, pełne, drewniane ekrany przeciwoślńieniowe, odporne na działanie warunków atmosferycznych i utrzymane w naturalnej barwie:

- przy przejściach dolnych – o wysokości co najmniej 2,5 m, obustronnie wzdłuż jezdni, powyżej całego przejścia oraz na odcinku co najmniej 50 m od jego zewnętrznych krawędzi w każdym kierunku;
- przy przejściach górnych – o wysokości co najmniej 3,0 m, wzdłuż zewnętrznych krawędzi przejścia oraz najść ziemnych, do końca tych najść.

Ekrany przeciwoślńieniowe połączyć szczelnie z ogrodzeniami ochronno-naprowadzającymi. W miejscach, w których nieprzezroczyste i szczelne ekrany akustyczne osiąają wysokość nie mniejszą niż wymagana powyżej, mogą one pełnić funkcję ekranów przeciwoślńieniowych.

61. uchyla punkt I.3.33 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W przypadku przejść dolnych powierzchnie betonowe przyczółków, których pozostawienie odkrytymi nie jest niezbędne ze względów konstrukcyjnych, technicznych lub eksploatacyjnych, osłonić warstwą gruntu umożliwiającą rozwój roślinności i wprowadzić roślinność osłonową.

W obrębie efektywnej przestrzeni przeznaczonej dla zwierząt oraz w strefach wylotów przejść nie lokalizować przejść i dróg technicznych, schodów, kładek, balustrad ani innych elementów związanych z obsługą obiektu. Elementy niezbędne do bezpiecznej eksploatacji, kontroli lub utrzymania obiektu lokalizować poza przestrzenią przeznaczoną dla zwierząt, w strefach niedostępnych dla fauny i, w razie potrzeby, oddzielonych od niej trwałym ogrodzeniem.

Elementy konstrukcyjne i wyposażenie obiektu nie mogą pomniejszać minimalnej efektywnej wysokości ani szerokości przestrzeni przeznaczonej dla zwierząt ani powodować niespełnienia pozostałych minimalnych parametrów funkcjonalnych przejścia określonych w pkt I.3.21.

62. uchyla punkt I.3.34 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

63. uchyla punkt I.3.36 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zaprojektować zestawy – osadnik (piaskownik) + separator w rejonie następujących odcinków drogi S12:

- a) od km 13+270 do km 13+900,
- b) od km 17+450 do km 22+740,
- c) od km 25+730 do km 27+830,
- d) od km 53+600 do km 53+750,
- e) od km 61+000 do km 61+100;

64. uchyla punkt I.3.39 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zaprojektować szczelny system odwodnienia (rowy szczelne, kanalizacja deszczowa) ze względu na ochronę zasobów wód podziemnych oraz obszary chronione w rejonie następujących odcinków planowanej drogi zgodnie z Tabelą 7:

Tabela 7. Zestawienie lokalizacji szczelnych systemów odwodnienia

Nr drogi	Wariant	Orientacyjny odcinek [km]
S12	W6+2	3+000 – 28+500
		53+600 – 53+750
		53+950 – 61+100
S74	W4+5	6+504 – 8+850
		11+000 – 12+000
		15+150 – 15+650

65. uchyla punkt I.3.42 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Zbiorniki retencyjne, pompownie wód deszczowych oraz urządzenia oczyszczające lokalizować w odległości co najmniej 50 m od krawędzi przejść dla zwierząt. Lokalizację i kształt zbiorników oraz związanej z nimi infrastruktury dobierać tak, aby nie ograniczały powierzchni przejść, stref najść ani przebiegu ogrodzeń ochronno-naprowadzających.

Otwarte zbiorniki retencyjne ogrodzić siatką o oczkach 15–25 cm, umożliwiającą swobodne przekraczanie ogrodzenia przez małe zwierzęta, w tym płazy. Zbiorniki, w tym ich skarpy i umocnienia, oraz bramy, furtki, urządzenia wlotowe i wylotowe wykonać w sposób umożliwiający zwierzętom samodzielne opuszczenie zbiornika i niestwarzający pułapek dla drobnej fauny. Urządzenia odprowadzające i oczyszczające wody, do których mogą przedostać się małe zwierzęta, wyposażyć w rozwiązania umożliwiające ich samodzielne wydostanie się.

Otoczenie otwartych zbiorników retencyjnych zagospodarować roślinnością odpowiednią do miejscowych warunków siedliskowych, w sposób sprzyjający wkomponowaniu zbiorników w krajobraz. Elementy betonowe, w szczególności wykonywane z betonu łanego, stosować wyłącznie w zakresie niezbędnym ze względów technicznych lub technologicznych.

66. uchyla punkt I.4.2 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Prowadzić monitoring udatności, trwałości i funkcjonalności nasadzeń oraz powierzchni roślinnych wykonanych w ramach działań minimalizujących i kompensacyjnych przez okres 5 lat od wykonania danego nasadzenia albo założenia danej powierzchni roślinnej. Kontrole wykonywać w sezonie wegetacyjnym w 1, 3 i 5 roku. Monitoringiem objąć w szczególności nasadzenia drzew i krzewów wykonane na podstawie pkt I.2.61 i I.2.63, łąki dla owadów zapylających, roślinność naprowadzającą i osłonową przy przejściach dla zwierząt oraz roślinność stanowiącą element zagospodarowania przejść dla zwierząt.

W odniesieniu do drzew i krzewów kontrolować ich żywotność, występowanie ubytków, ciągłość i zwarcie nasadzeń oraz zachowanie funkcji osłonowej, naprowadzającej, siedliskowej lub krajobrazowej przypisanej danemu nasadzeniu.

W przypadku stwierdzenia braku zachowania żywotności drzew lub krzewów ubytki uzupełniać w stosunku 1:1, w terminie odpowiednim dla zastosowanego materiału roślinnego, nie później niż w następnym roku kalendarzowym. W przypadku powtarzających się ubytków ustalić ich przyczynę i zastosować działania ograniczające jej dalsze występowanie, w szczególności poprzez poprawę warunków siedliskowych lub sposobu pielęgnacji. Jeżeli zachodzi potrzeba zmiany składu gatunkowego nasadzeń, dokonać jej z zachowaniem wymagań dotyczących doboru gatunków określonych dla danego rodzaju nasadzeń w niniejszej decyzji oraz z uwzględnieniem miejscowych warunków siedliskowych.

Łąki dla owadów zapylających kontrolować pod kątem zachowania pokrywy roślinnej oraz funkcji siedliskowej i pokarmowej dla owadów zapylających, występowania gatunków inwazyjnych lub nadmiernie ekspansywnych, sukcesji drzew i krzewów, erozji i innych zmian prowadzących do pogorszenia ich funkcji. W przypadku stwierdzenia pogorszenia stanu łąki wykonać działania odpowiednie do przyczyny, w szczególności koszenie, usunięcie niepożądanego roślinności lub odtworzenie pokrywy roślinnej.

Po zakończeniu pięcioletniego okresu monitoringu roślinność naprowadzającą i osłonową przy przejściach dla zwierząt oraz łąki dla owadów zapylających utrzymywać przez cały okres eksploatacji drogi w stanie zapewniającym zachowanie przypisanej im funkcji ekologicznej.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w 1., 3., i 5. roku, wraz z opisem stwierdzonych nieprawidłowości i wykonanych działań naprawczych, przekazywać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi w terminie 3 miesięcy od zakończenia kontroli w danym roku. Wyniki dotyczące roślinności przy przejściach dla zwierząt wykorzystywać również przy ocenie funkcjonalności tych obiektów prowadzonej na podstawie pkt I.4.3.

67. uchyla punkt I.4.3 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

W okresie pierwszych pięciu lat eksploatacji przedsięwzięcia prowadzić monitoring przyrodniczy skuteczności systemu przejść dla zwierząt, ogrodzenia głównego i ogrodzeń ochronno-naprowadzających oraz pozostałych rozwiązań służących zachowaniu łączności ekologicznej i ograniczeniu śmiertelności fauny. Badania terenowe prowadzić w 2., 3. i 5. roku od oddania do użytkowania odcinka drogi, na którym znajduje się dany element objęty monitoringiem.

Monitoringiem objąć:

- wszystkie przejścia dla dużych i średnich zwierząt określone w pkt I.3.21 – pod kątem gatunków wykorzystujących obiekty, liczby zarejestrowanych przejść lub innych stwierdzeń obecności, kierunków przemieszczania oraz intensywności wykorzystania;
- wszystkie przejścia przeznaczone dla małych zwierząt, w tym małych ssaków – pod kątem ich rzeczywistego wykorzystania zgodnie z funkcją ekologiczną przypisaną poszczególnym obiektom w pkt I.3.21;
- przejścia i przepusty wykorzystywane przez płazy i gady, w tym obiekty zespolone z ciekami i przepusty hydrologiczne – pod kątem ich bezpośredniego wykorzystania oraz zachowania łączności pomiędzy siedliskami po obu stronach drogi;
- zbiorniki kompensacyjne oraz naturalne i wtórnie powstałe siedliska wodne wykorzystywane przez płazy i gady, w tym zbiorniki i rowy odwodnieniowe – pod kątem zasiedlenia, rozrodu, trwałości warunków wodnych i zachowania funkcji siedliskowej;

- urządzenia i elementy odwodnienia mogące stanowić pułapki antropogeniczne – pod kątem obecności i śmiertelności płazów, gadów i innych małych zwierząt;
- wszystkie przejścia – pod kątem ich funkcjonalności ekologicznej, drożności, trwałości zagospodarowania, stanu suchych pólek i powierzchni gruntowych, rozwoju roślinności naprowadzającej i osłonowej, stanu struktur siedliskotwórczych, wodopojów, ekranów przeciwoślńieniowych i zabezpieczeń przed wjazdem pojazdów oraz występowania niepożądaney aktywności ludzi i pojazdów;
- system ogrodzeń ochronnych i ochronno-naprowadzających – pod kątem jego funkcjonalności ekologicznej i skuteczności powiązania z przejściami, z wykorzystaniem wyników kontroli prowadzonych na podstawie pkt I.4.5;
- śmiertelność zwierząt związaną z ruchem drogowym oraz funkcjonowaniem infrastruktury towarzyszącej.

Monitoring wykorzystania przejść dla dużych i średnich zwierząt prowadzić przy udziale specjalisty teriologa poprzez tropienia i identyfikację śladów obecności zwierząt na całej powierzchni przejść, w strefach naprowadzania oraz w bezpośrednim otoczeniu obiektów, w promieniu 50 m od ich zewnętrznych krawędzi. Uwzględniać w szczególności tropy, odchody, ścieżki przemieszczania, nory, ślady żerowania i uszkodzenia roślinności. Kontrole prowadzić co 14 dni od 1 marca do 31 maja oraz od 1 września do 30 listopada. Po odczytaniu tropów, na powierzchniach umożliwiających ich ponowną rejestrację, zatrzeć zidentyfikowane ślady. W przypadku wystąpienia odpowiedniej pokrywy śnieżnej prowadzić również tropienia zimowe na transektach przecinających strefy naprowadzania i powierzchnie przejść.

Wykorzystanie przejść przeznaczonych dla małych zwierząt oceniać w II, III i V roku na podstawie tropów, odchodów i innych śladów obecności. W przypadku powierzchni niezapewniających czytelnej rejestracji tropów zastosować przy wylotach obiektów powierzchnie rejestrujące z drobno- lub średnioziarnistego podłoża. W każdym okresie wiosennym i jesiennym wykonać na każdym monitorowanym obiekcie co najmniej trzy sesje rejestracyjne, przy czym w ramach każdej sesji powierzchnię rejestrującą przygotować do odczytu, a właściwą kontrolę przeprowadzić po 5–7 dniach. Wyniki odnieść do funkcji ekologicznej przypisanej obiektowi w pkt I.3.21.

Na przejściach o szczególnym znaczeniu dla zachowania łączności ekologicznej monitoring tropów uzupełnić rejestracją zwierząt za pomocą automatycznych kamer. Monitoringiem wizyjnym objąć:

- na drodze S12: PZDd-21/W6+W2 w km 13+492, PZDd-24/W6+W2 w km 14+399, PZDd-30/W6+W2 w km 20+242, PZGd-32/W6+W2 w km 21+664, PZDd-37/W6+W2 w km 23+862, PZGd-42/W6+W2 i PZGd-43/W6+W2 w km 26+462, PZGd-54/W6+W2 w km 30+122, PZDs-56/W6+W2 w km 31+027, PZDd-116/W6+W2 w km 54+003, PZDd-123/W6+W2 w km 58+695 oraz PZGd-126/W6+W2 i PZGd-127/W6+W2 w km 60+220;
- na drodze S74: PZGd-32/W4+W5 w km 8+011, PZDd-35/W4+W5 w km 9+471, PZGd-58/W4+W5 w km 20+323, PZDd-60/W4+W5 w km 20+935, PZDd-64/W4+W5 w km 22+512 oraz PZGd-67/W4+W5 w km 24+047.

Monitoring wizyjny prowadzić przy udziale specjalisty teriologa. Liczbę i rozmieszczenie kamer dostosować do szerokości przejścia oraz przebiegu stref przemieszczania się zwierząt. Zasięgiem urządzeń objąć całą efektywną szerokość przejścia. W przypadku

szerokich obiektów dolinnych, w których ze względu na ich geometrię objęcie całej efektywnej szerokości zasięgiem kamer nie jest technicznie możliwe, miejsca montażu kamer wyznaczy specjalista teriolog na podstawie ukształtowania terenu oraz wyników tropień, tak aby objąć zasadnicze strefy przemieszczania się zwierząt. Lokalizacje kamer w razie potrzeby korygować na podstawie wyników kolejnych kontroli. Kamery wyposażyć w autonomiczne źródło zasilania zapewniające nieprzerwaną pracę pomiędzy kolejnymi kontrolami urządzeń oraz zabezpieczenie przed kradzieżą.

Ciągłe sesje monitoringu wizyjnego prowadzić w II, III i V roku od 1 marca do 31 maja oraz od 1 września do 30 listopada. Kontrole działania kamer oraz wymianę źródeł zasilania i nośników danych wykonywać nie rzadziej niż podczas kontroli prowadzonych na potrzeby tropień.

W ramach monitoringu płazów i gadów w II, III i V roku przeprowadzić również inwentaryzację terenów po obu stronach drogi w pasie co najmniej 200 m od granicy pasa drogowego, a na odcinkach przebiegających w granicach obszarów Natura 2000 – w pasie 500 m. Kontrolą objąć siedliska stwierdzone w badaniach przedrealizacyjnych, siedliska zastępcze i wtórnie powstałe siedliska wodne oraz główne strefy przemieszczania się pomiędzy siedliskami wodnymi i lądowymi. Wyniki porównać z danymi przedrealizacyjnymi oraz, w zakresie dostępnym, z wynikami nadzoru przyrodniczego z etapu realizacji przedsięwzięcia, oceniając zachowanie dostępności i łączności siedlisk, wykorzystanie siedlisk zastępczych i wtórnych oraz skuteczność przejść i ogrodzeń. Inwentaryzację prowadzić w okresie aktywności herpetofauny, od rozpoczęcia aktywności wiosennej do końca września, z uwzględnieniem okresu letniej aktywności gadów oraz dyspersji płazów. Kontrolą objąć w szczególności stwierdzone w badaniach przedrealizacyjnych siedliska lądowe gadów, otoczenie siedlisk wodnych oraz strefy dojścia do przejść wykorzystywanych przez herpetofaunę. Wszystkie kontrole terenowe dokumentować zapisem śladu GPS.

Monitoring sezonowych migracji płazów oraz wykorzystania przejść przez płazy i gady prowadzić przy udziale specjalisty herpetologa. Wiosną obserwacje rozpocząć wraz z początkiem migracji, ustalonym na podstawie warunków pogodowych i obserwacji wstępnych, i prowadzić co najmniej do 15 kwietnia, dwa razy w tygodniu; jeżeli główna migracja trwa nadal, kontrole kontynuować do jej zakończenia. Jesienią obserwacje prowadzić od 15 sierpnia do 30 września co 7–14 dni, a w przypadku utrzymywania się migracji – do jej zakończenia. Obserwacje wykonywać w porze dziennej i nocnej, rejestrując co najmniej gatunek, liczbę osobników, formę rozwojową, kierunek przemieszczania oraz wykorzystywany obiekt.

Zbiorniki kompensacyjne oraz wtórnie wykorzystywane siedliska wodne kontrolować pod kątem występowania płazów i gadów, w tym obecności osobników godujących, skrzeku, larw lub kijanek i osobników po przeobrażeniu, a także poziomu i trwałości wody, rozwoju roślinności, zamulania, erozji i stanu brzegów oraz możliwości samodzielnego opuszczenia zbiornika przez zwierzęta. W przypadku stwierdzenia zmian ograniczających funkcję siedliskową określić ich przyczynę i wskazać sposób jej przywrócenia.

Kontrolować obecność i śmiertelność płazów, gadów i innych małych zwierząt w urządzeniach i elementach odwodnienia mogących stanowić pułapki antropogeniczne oraz w zbiornikach. Kontrole prowadzić wiosną od początku migracji co najmniej do 15 kwietnia raz w tygodniu, a jesienią od 15 sierpnia do 30 września co 14 dni; w przypadku utrzymywania

się migracji kontynuować je odpowiednio do jej zakończenia. Stwierdzone żywe osobniki niezwłocznie uwalniać z pułapki i przenosić poza strefę zagrożenia do siedliska odpowiadającego ich wymaganiom, odnotowując gatunek lub grupę systematyczną, liczbę osobników i miejsce stwierdzenia. Czynności wymagające odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych wykonywać po uzyskaniu wymaganych zezwoleń.

W ramach monitoringu analizować również śmiertelność zwierząt na drodze głównej, poboczach i drogach serwisowych. Wykorzystywać stwierdzenia dokonywane podczas wszystkich kontroli terenowych oraz dane zarządcy drogi dotyczące kolizji ze zwierzętami, usuwania martwych zwierząt i innych interwencji związanych z obecnością zwierząt w pasie drogowym. Dla stwierdzonych przypadków, w zakresie możliwym do ustalenia, rejestrować lokalizację, gatunek lub możliwie najdokładniejszą grupę systematyczną i liczbę osobników. Wyniki analizować w szczególności w odniesieniu do lokalizacji przejść, przebiegu i zakończeń ogrodzeń, bram i furtek, urządzeń odwodnienia oraz stref migracji zwierząt.

Co najmniej raz w sezonie wegetacyjnym w 2., 3. i 5. roku przeprowadzić ocenę funkcjonalności ekologicznej wszystkich przejść określonych w pkt I.3.21. W ocenie uwzględnić w szczególności drożność obiektu i stref dojścia, dostępność i ciągłość suchych pól i powierzchni gruntowych, stan roślinności naprowadzającej i osłonowej, stan struktur siedliskotwórczych oraz – jeżeli zostały przewidziane przy danym obiekcie – wodopojów, ekranów przeciwoślennych i zabezpieczeń przed wjazdem pojazdów, a także zachowanie efektywnej przestrzeni przeznaczonej dla zwierząt oraz ślady wykorzystania przejścia przez ludzi i pojazdy niezwiązanego z niezbędnym utrzymaniem obiektu. Przy ocenie wykorzystywać wyniki kontroli prowadzonych na podstawie pkt I.4.4 i I.4.5 oraz, w odniesieniu do roślinności, wyniki kontroli z pkt I.4.2, jeżeli były prowadzone w tym samym roku.

Usterki techniczne i utrzymaniowe usuwać zgodnie z pkt I.4.4 i I.4.5. Jeżeli wyniki monitoringu wskazują na niewystarczającą skuteczność ekologiczną przejścia, ogrodzenia, urządzenia odwodnienia lub innego elementu systemu, określić przyczynę nieskuteczności oraz wskazać działania naprawcze i termin ich wykonania. Działania mieszczące się w zakresie bieżącego utrzymania wykonać niezwłocznie, natomiast rozwiązania wymagające przebudowy lub uzyskania odrębnych zgód albo zezwoleń przedstawić w raporcie wraz z propozycją sposobu usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości.

Po każdym roku, w którym prowadzono badania terenowe, wyniki monitoringu przekazać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi w terminie 3 miesięcy od zakończenia rocznego cyklu badań. Raport powinien zawierać opis zastosowanej metodyki i terminów kontroli, wyniki dla poszczególnych obiektów, zestawienie gatunków i liczby zarejestrowanych zdarzeń, ocenę wykorzystania obiektów w stosunku do funkcji określonych w pkt I.3.21, wyniki monitoringu płazów i gadów oraz śmiertelności zwierząt, ocenę stanu elementów systemu ochrony fauny, informacje o stwierdzonych nieprawidłowościach i wykonanych naprawach oraz ocenę skuteczności zastosowanych działań. Raport po V roku powinien dodatkowo obejmować łączną analizę wyników z II, III i V roku, ocenę zmian zachodzących w okresie monitoringu oraz końcowe zalecenia dotyczące ewentualnych działań naprawczych.

68. uchyla punkt I.4.4 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Od dnia oddania danego odcinka drogi ekspresowej do ruchu co najmniej dwa razy w roku – w okresie wiosennym i jesiennym – kontrolować drożność wszystkich przejść i przepustów pełniących funkcję przejść dla zwierząt, określonych w pkt I.3.21.

Kontrola powinna obejmować w szczególności obecność materiału obcego, odpadów, zatorów, namulów i materiału naniesionego przez wodę, nadmiernie rozwiniętej roślinności ograniczającej przemieszczanie się zwierząt, elementów technicznych lub innych przeszkód zmniejszających efektywną przestrzeń przejścia, dostęp do suchych pól i powierzchni gruntowych albo swobodne dojście do obiektu. Kontrolować również ciągłość suchych pól, stan stref dojścia i podstawowych struktur siedliskotwórczych oraz występowanie zmian wynikających z działalności człowieka, które mogą ograniczać funkcję przejścia.

Roślinności stanowiącej celowy element zagospodarowania przejścia nie usuwać, chyba że jej nadmierny rozwój prowadzi do ograniczenia funkcji ekologicznej obiektu.

Przejścia zespolone z ciekami dodatkowo kontrolować po wezbraniach lub innych zdarzeniach hydrologicznych mogących spowodować powstanie zatorów, uszkodzenie suchych pól albo ograniczenie drożności obiektu.

Stwierdzone przeszkody usuwać, a uszkodzone elementy mające wpływ na drożność przejścia naprawiać niezwłocznie. Wyniki kontroli i wykonane działania utrzymaniowe dokumentować oraz wykorzystywać przy ocenie skuteczności przejść prowadzonej na podstawie pkt I.4.3.

69. uchyla punkt I.4.5 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Od dnia oddania danego odcinka drogi ekspresowej do ruchu prowadzić co najmniej dwa razy w roku kontrole techniczne i utrzymaniowe całego systemu ogrodzeń głównych oraz ogrodzeń ochronno-naprowadzających, o których mowa w pkt I.3.17. Pierwszą kontrolę prowadzić przed rozpoczęciem głównego okresu wiosennej migracji płazów, a drugą przed jesiennym okresem migracji.

Kontrole prowadzić na całej długości ogrodzeń na drogach S12 i S74 objętych przedsięwzięciem, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc połączeń ogrodzeń z przejściami dla zwierząt, czołami przepustów, przyczółkami, ekranami przeciwoślnieńowymi, bramami i furtkami oraz miejsc krzyżowania ogrodzeń z urządzeniami odwodnienia.

Sprawdzać w szczególności stabilność konstrukcji i słupków, stan siatki i elementów pełnych, sposób zamocowania, szczelność połączeń, stan przewieszek i zakończeń ogrodzeń, zachowanie ciągłości zabezpieczenia przy bramach i furtkach, występowanie ubytków, przerw, podkopów, rozmyć i odsłonięcia części przeznaczonej do zagłębienia w gruncie oraz rozwój roślinności ułatwiającej zwierzętom pokonywanie ogrodzeń.

Stwierdzone uszkodzenia, nieszczelności i ubytki usuwać niezwłocznie. Jeżeli uszkodzenie powoduje bezpośrednie ryzyko przedostawania się dużych lub średnich zwierząt na jezdnię albo wtargnięcia płazów i innych małych zwierząt w pas drogi, do czasu wykonania trwałej naprawy niezwłocznie zastosować tymczasowe szczelne zabezpieczenie uniemożliwiające przedostawanie się zwierząt przez uszkodzony odcinek.

Wyniki kontroli, lokalizacje stwierdzonych uszkodzeń i wykonane naprawy dokumentować oraz wykorzystywać przy ocenie skuteczności systemu ochrony fauny prowadzonej na podstawie pkt I.4.3.

70. uchyla punkt I.4.6 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

71. uchyla punkt I.4.7 skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

72. uchyla punkt 5 skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Nakładam obowiązek przeprowadzenia analizy porealizacyjnej.

- a) Analizę wykonać po upływie 1 roku od dnia oddania do eksploatacji przedsięwzięcia i przedstawić Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi, Marszałkowi Województwa Łódzkiego oraz Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi, a także do wiadomości Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, w terminie 18 miesięcy od dnia oddania drogi do użytkowania;
- b) Analizę wykonać w zakresie emisji hałasu, jakości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych, jakości odprowadzanych ścieków sanitarnych z MOP (po oddaniu do eksploatacji MOP);
- c) W ramach analizy oddziaływania na klimat akustyczny przeprowadzić pomiary hałasu w punktach pomiaru hałasu, przyjętych w raporcie, zgodnie z Tabelą 8:

Tabela 8. Lokalizacja proponowanych punktów pomiaru hałasu na etapie analizy porealizacyjnej

Numer receptora	Droga	Kilometraż	Strona drogi	Odległość od drogi	Rodzaj terenu
15	S12	2+179	lewa	74	MN
48	S12	13+284	prawa	38	MN
269	S74	13+626	lewa	56	MR
433	A1	351+478	lewa	89	MN
451	A1	352+074	prawa	219	MN
454	A1	352+114	prawa	177	MN
462	A1	352+825	lewa	112	MR
467	A1	352+870	prawa	87	MU
468	A1	352+875	prawa	131	MU
478	A1	354+401	prawa	91	MR

- d) Badanie odprowadzanych wód opadowych i roztopowych prowadzić w następującym zakresie:
 - zawiesina ogólna — metodą grawimetryczną (wagową),
 - węglowodory ropopochodne — metodą chromatografii gazowej (GC),
 - natężenie przepływu — dowolną metodą gwarantującą błąd pomiaru mniejszy niż 20%;

- e) Próbkę wód pobierać w punktach na wylocie do odbiornika wód opadowych i roztopowych urządzeń odwadniających drogę, w lokalizacji zgodnej z Tabelą 9:

Tabela 9. Proponowana lokalizacja punktów badania wód opadowych i roztopowych

Nazwa drogi	Kilometraż	Odbiornik
S12	19+700 – 19+870	Pilica
	53+600 – 53+750	Drzewiczka
S74	16+300 – 16+450	Dopływ spod Żarnowa

- f) Po zakończeniu robót budowlanych, przekazaniu obiektu do użytkowania i rozpoczęciu eksploatacji trasy wraz ze wszystkimi urządzeniami towarzyszącymi przeprowadzić badania ścieków odprowadzanych z MOP (lokalizacja punktów — przed każdym zrzutem do środowiska z oczyszczalni ścieków);
- g) Badania ścieków odprowadzanych z MOP przeprowadzić w następującym zakresie:
 - biochemiczne zapotrzebowanie tlenu BZT₅,
 - chemiczne zapotrzebowanie tlenu ChZT_{Cr},

- zawiesiny ogólne,
- azot ogólny.

73. uchyla punkt II skarżonej decyzji i w tym zakresie orzeka:

Integralną częścią decyzji jest:

- Załącznik nr 1 „Charakterystyka przedsięwzięcia”;
- Załącznik nr 2 „Wykaz działek koniecznych do przeprowadzenia prac przygotowawczych”;
- Załącznik nr 3 „Mapa przedstawiająca orientacyjny przebieg projektowanej drogi ekspresowej S12 w wariantie W6+2 i drogi ekspresowej S74 w wariantie W4+5”;

74. uchyla punkt V skarżonej decyzji

i umarza postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

75. w pozostałym zakresie utrzymuje ww. decyzję w mocy.

Uzasadnienie

Decyzją z 26 lutego 2016 r., Nr 5/2016, znak: WOOŚ-1.4200.2.2015.MG.27, RDOŚ w Łodzi, określił środowiskowe uwarunkowania realizacji analizowanego przedsięwzięcia. Od powyższej decyzji zostały złożone odwołania do GDOŚ, który, decyzją z 29 lipca 2016 r., znak: DOOŚ-oal.4200.9.2016.mko.42, uchylił ww. decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

Cytowaną w sentencji decyzją z 30 maja 2019 r., znak: WOOŚ.420.41.2018.MGr.20, RDOŚ w Łodzi, działając na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, dalej GDDKiA, z 25 kwietnia 2013 r. oraz na podstawie art. 104 i 108 k.p.a., w związku z art. 71 ust. 2 pkt 1, art. 75 ust. 1 lit. a tiret pierwsze oraz art. 82 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 ze zm.), dalej u.o.o.ś., oraz na podstawie § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 71), po ponownym rozpatrzeniu sprawy, ustalił środowiskowe uwarunkowania realizacji ww. przedsięwzięcia.

Z uwagi na liczbę stron biorących udział w postępowaniu, w niniejszej sprawie zastosowanie miał art. 74 ust. 3 u.o.o.ś., w myśl którego jeżeli liczba stron postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przekracza 20, stosuje się przepis art. 49 k.p.a., a zatem, poza wnioskodawcą, pozostałym stronom postępowania doręczenie decyzji z 30 maja 2019 r. nastąpiło poprzez publiczne obwieszczenie. Mając powyższe na uwadze, RDOŚ w Łodzi, obwieszczeniem z 30 maja 2019 r., znak: WOOŚ.420.41.2018.MGr.22, poinformował strony postępowania o wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia. Obwieszczenie, o którym mowa powyżej, zostało upublicznione na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej RDOŚ w Łodzi, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Piotrków Trybunalski, Urzędzie Gminy Wola Krzysztoporska, Urzędzie Gminy Rozprza, Urzędzie Miejskim w Sulejowie, Urzędzie Gminy Aleksandrów, Urzędzie Gminy Mniszków, Urzędzie Gminy Paradyż, Urzędzie Gminy Żarnów, Urzędzie Gminy Sławno (oraz w sołectwach), Urzędzie Miejskim w Opocznie, Urzędzie Gminy Gielniów, Urzędzie Gminy Ruda Maleniecka, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Łodzi. Najpóźniej ww. obwieszczenie upublicznione zostało w terminie od 5 czerwca 2019 r. do 19 czerwca 2019 r., zatem skarżona

decyzja została skutecznie doręczona stronom postępowania w trybie art. 49 k.p.a. w dniu 19 czerwca 2019 r. W związku z powyższym, ostatnim dniem na wniesienie odwołania był 3 lipca 2019 r.

Skuteczne odwołanie do GDOŚ, za pośrednictwem organu I instancji, pismem z 21 czerwca 2019 r., wniosło Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, dalej Stowarzyszenie. Odwołanie zostało wniesione w ustawowym terminie, który dla Stowarzyszenia, z uwagi na bezpośrednie doręczenie decyzji z 30 maja 2019 r., upływał 21 czerwca 2019 r.

Odwołanie od powyższej decyzji, pismem z 12 czerwca 2019 r., wniosła również osoba fizyczna, wobec której GDOŚ decyzją z 25 sierpnia 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.EK.AWT.ŁD.31, umorzył postępowanie odwoławcze.

We wniesionym odwołaniu Stowarzyszenie zarzuciło ww. decyzji naruszenie:

1. art. 66 ust. 1 pkt 2 lit. a), pkt. 6a lit. e), pkt 8 lit. a) - c) oraz pkt 9 u.o.o.ś., poprzez niewłaściwe i niewystarczające przeanalizowanie wpływu realizacji inwestycji na korytarze ekologiczne oraz przewidzenie w decyzji działań minimalizujących nieuzasadnionych względami przyrodniczymi, a tym samym nie mających wpływu na zachowania ciągłości naruszonych przez przedsięwzięcie korytarzy ekologicznych;
2. art. 81 ust. 2 u.o.o.ś. w zw. z 33 ust. 1 pkt 1) i 2) oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614, ze zm.), dalej u.o.p., poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy (PLH100008);
3. art. 66 ust. 1 pkt. 9 u.o.o.ś. w zw. z art. 75 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, ze zm.), dalej p.o.ś., przez brak opisu, zaplanowania i oceny skuteczności działań kompensacyjnych, w szczególności w zakresie siedlisk przyrodniczych;
4. art. 82 ust. 1 pkt. 5 u.o.o.ś. przez brak nałożenia na wnioskodawcę obowiązku analizy porealizacyjnej w zakresie monitoringu śmiertelności płazów, ssaków, ryb, pomimo tego, że taka potrzeba istnieje i jest uzasadniona ze względów przyrodniczych;
5. art. 62 ust. 2 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 3b) i pkt 8 lit. a) - c) u.o.o.ś., poprzez niewłaściwe zastosowanie i stwierdzenie, że oddziaływania skumulowane przedsięwzięcia (z innymi realizowanymi, zrealizowanymi lub planowanymi przedsięwzięciami), występujące w przedmiotowej sprawie - nie uzasadniają wniosku o znaczącym negatywnym oddziaływaniu na obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy (PLH100008), w szczególności w odniesieniu do integralności i spójności tego obszaru, a także brak opisu i analizy oddziaływań skumulowanych na korytarze ekologiczne i szlaki migracji zwierząt;
6. art. 66 ust. 1 pkt 1) - 20) u.o.o.ś. w zw. z art. 7 k.p.a. w zw. z art. 77 § 1 k.p.a., poprzez przedstawienie przez wnioskodawcę i zaakceptowaniu przez organ niepełnego raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, dalej raport, zawierającego liczne błędy, braki, a także nieścisłości;
7. art. 80 k.p.a. w zw. z art. 75 § 1 k.p.a. przez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego;
8. art. 7 w zw. z art. 77 § 1 k.p.a., przez brak dokładnego i wyczerpującego zbadania okoliczności przedmiotowej sprawy oraz brak zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego w sprawie, a także powielenie twierdzeń zawartych w raporcie oddziaływania na środowisko, mimo wyczerpującego oraz skutecznego kwestionowania jego ustaleń

przez fachową i doświadczoną organizację ekologiczną, dysponującą ekspertami w dziedzinach nauk i ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko;

9. art. 107 § 3 k.p.a. przez brak wskazania faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej a więc przez brak prawidłowej i wyczerpującej oceny materiału dowodowego.

W świetle podniesionych zarzutów Stowarzyszenie wniosło o uchylenie decyzji RDOŚ w Łodzi z 30 maja 2019 r. i wydanie decyzji odmawiającej zgody na realizację przedsięwzięcia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

GDOŚ ustalił i zważył, co następuje.

Omawiana inwestycja, z uwagi na charakteryzujące ją parametry techniczne, stanowi przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71), tj. autostrady i drogi ekspresowe. Podkreślić należy, że rozporządzenie to utraciło moc w toku postępowania drugoinstancyjnego (tj. w dniu 26 września 2019 r.), ale z uwagi na § 4 zastępującego go rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839, ze zm.) wciąż znajduje zastosowanie w przedmiotowej sprawie.

Zważywszy, że inwestycja zalicza się do przedsięwzięć, dla których do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach właściwym organem jest regionalny dyrektor ochrony środowiska, a przedsięwzięcie planowane jest na terenie województwa łódzkiego i mazowieckiego, organem właściwym do wydania zaskarżonej decyzji był RDOŚ w Łodzi (na podstawie art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 75 ust. 5 u.o.o.ś). Powyższe uzasadnia, z uwagi na brzmienie art. 127 ust. 3 u.o.o.ś., właściwość rzeczową i instancyjną GDOŚ w niniejszej sprawie.

Wskazać należy, że II instancja postępowania administracyjnego to także instancja merytoryczna, co wynika z treści art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a., zgodnie z którym organ odwoławczy wydaje decyzję, w której uchyla decyzję organu I instancji w całości lub części - i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy. Przyznanie przez ustawodawcę temu organowi uprawnień reformatoryjnych oznacza, że organ ten ma obowiązek oceny nie tylko ustaleń dokonanych przez organ I instancji, ale również rozpatrzenia sprawy w pełnym zakresie. Podkreślić ponadto należy, że organ odwoławczy rozpatruje całą sprawę, a nie tylko odwołanie. Zasada dwuinstancyjności oznacza, że w wyniku złożenia odwołania lub zażalenia sprawa administracyjna będzie w całości przedmiotem postępowania przed organem II instancji. Rodzi to obowiązek dwukrotnego przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, dwukrotnego ustalenia stanu faktycznego i dwukrotnej wykładni przepisów prawa. Zasada ta nie wyklucza przy tym dokonania odmiennej oceny materiału dowodowego zgromadzonego już w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Organ odwoławczy nie jest bowiem organem stricte kontrolującym prawidłowość rozstrzygnięcia organu I instancji, ale samodzielnie, w oparciu o już zgromadzone (ewentualnie uzupełnione) dowody, ponownie rozstrzyga sprawę. Ponowne rozstrzygnięcie sprawy oznacza zatem dokonanie ponownych ustaleń faktycznych, a nie tylko przyjęcie tych, które wynikają z rozstrzygnięcia organu

I instancji (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 9 maja 2024 r. sygn. akt II SA/Po 560/23).

Analiza materiału dowodowego zebranego przez RDOŚ w Łodzi, po przeprowadzeniu szczegółowej analizy przez GDOŚ wykazała, że nie zostały ustalone wszystkie istotne, mające znaczenie prawne, okoliczności faktyczne sprawy. Mając na względzie zarzuty podniesione w odwołaniu oraz ze względu na braki w dokumentacji, jakich, po wnikliwej analizie, dopatrywał się organ w trakcie postępowania odwoławczego, pismami z:

- 22 maja 2020 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.EK.11;
- 16 kwietnia 2025 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.MKR.5;
- 27 czerwca 2025 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.MKR.10;
- 16 kwietnia 2026 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.MKR.29;

na podstawie art. 50 § 1 k.p.a., w zw. z art. 136 k.p.a., organ odwoławczy wezwał wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień oraz uzupełnienia raportu. Wezwanie z 22 maja 2020 r. dotyczyło oddziaływania przedsięwzięcia na elementy przyrodnicze, takie jak: rośliny i grzyby, nietoperze, płazy i gady, ptaki, ryby i organizmy wodne, owady oraz ssaki. Organ wskazał, że inwentaryzacja przyrodnicza znajdująca się w aktach sprawy, ze względu na upływ czasu jest nieaktualna i wskazał na konieczność ponownego przeanalizowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w powyższym zakresie. Ponadto wezwanie dotyczyło kwestii związanych z: załącznikami kartograficznymi, wpływem na korytarze ekologiczne, zachowaniem ciągłości ekologicznej ekosystemów, oceną wpływu na zbiorniki rozrodcze płazów, analizą wielokryterialną oraz oddziaływaniami skumulowanymi.

Wezwanie z 16 kwietnia 2025 r. oraz z 27 czerwca 2025 r. dotyczyło kwestii zmiany przez wnioskodawcę zakresu terenu, na którym planowana jest realizacja inwestycji, co było równoznaczne z modyfikacją zakresu wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wobec faktu, że wyjaśnienia wnioskodawcy w ramach odpowiedzi na wezwanie nadal nie wyjaśniały wątpliwości organu, GDOŚ, pismem z 16 kwietnia 2026 r. ponownie zwrócił się do GDDKiA o złożenie wyjaśnień w zakresie raportu. Przedmiotem wezwania była analiza zagadnień takich jak: zakres kompensacji siedlisk przyrodniczych niestanowiących przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, oszacowanie liczby stanowisk dziuplaków, zakres wycinki drzew i krzewów wraz z podziałem na kategorie zieleni oraz oceną ich wartości przyrodniczej i funkcjonalnej, analiza przestrzenna zawierająca informacje o lokalizacji siedlisk chronionych gatunków bezkręgowców, a w szczególności gatunków z rodzaju trzmieł i określenie jaka część wszystkich siedlisk (w tym wyznaczonych cennych siedlisk bezkręgowców) ulegnie utracie.

Odpowiedzi na powyższe wezwania zostały udzielone przy pismach z:

- 23 grudnia 2024 r., znak: 5022/MR/F-040/12/2024;
- 9 maja 2025 r., znak: 5022/MR/F-049/05/2025;
- 13 sierpnia 2025 r., znak: 5022/MR/F-055/08/2025 i 26 września 2025 r., znak: 5022/MR/F-057/09/2025;
- 8 maja 2026 r., znak: 5022/MR/F-065/05/2026;
- 10 lipca 2026 r., znak: 5022/MR/F-066/07/2026;
- 10 lipca 2026 r., znak: 5022/MR/F-067/07/2026.

Przy piśmie z 10 lipca 2026 r., znak: 5022/MR/F-066/07/2026, GDDKiA dokonał modyfikacji wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, polegającej na

wylączeniu z zakresu objętego postępowaniem odcinka drogi ekspresowej S12 na odcinku od km 34+193 do km 43+234 oraz drogi ekspresowej S74 na odcinku od km -0+220 do km 6+504. GDDKiA wniósł o przyjęcie, że wskazany wyżej odcinki drogi nie będą objęte zakresem przedsięwzięcia rozpatrywanego w ramach niniejszego postępowania.

Wraz z ww. pismem wnioskodawca przedłożył uzupełnienie raportu, zaktualizowane w zakresie modyfikacji wniosku oraz zaktualizowany orientacyjny przebieg projektowanej drogi ekspresowej S12 i S74 (załącznik mapowy).

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 7 lipca 2020 r., sygn. akt IV SA/Po 320/20, organ odwoławczy powinien podjąć wszelkie możliwe kroki w celu merytorycznego załatwienia sprawy, a nie uwalniać się od obowiązku orzekania, przekazując sprawę organowi pierwszej instancji. Jednocześnie ma prawo do tego, aby własne orzeczenie, którego nieodłączną częścią jest uzasadnienie, sformułować w taki sposób, który doprowadzi do usunięcia wad rozstrzygnięcia (wskazanego w podstawie) i uzasadnienia orzeczenia organu pierwszej instancji.

W przedmiotowej sprawie GDOŚ wypełnił obowiązek, jaki ciąży na organie odwoławczym, a więc podjął wszelkie możliwe kroki w celu merytorycznego załatwienia sprawy, a dokumentacja, po jej uzupełnieniu w wyniku postępowania wyjaśniającego, została zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy, czyniąc przedłożony raport dokumentem, który spełnia wszystkie warunki określone w art. 66 u.o.o.ś. GDOŚ usunął też braki i błędy popełnione w toku postępowania prowadzonego przez organ I instancji.

W trakcie postępowania odwoławczego, przed wydaniem decyzji rozstrzygającej sprawę, GDOŚ, działając zgodnie z art. 10 § 1 k.p.a. oraz mając na względzie obowiązki wynikające z zasady czynnego udziału stron w postępowaniu, zawiadomieniem 23 lipca 2026 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.133.2019.MKR.36, poinformował strony postępowania o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań przed wydaniem decyzji. Ze swoich uprawnień procesowych skorzystała jedna strona postępowania, zapoznając się z aktami sprawy w siedzibie GDOŚ.

Wskazać należy, że na skutek czynności organu II instancji dokumentacja została zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy. Organ nie znalazł przyczyn, które uzasadniałyby uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie jej do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji.

Zgodnie z art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzec co do istoty sprawy albo, uchylając tę decyzję, umorzyć postępowanie organu I instancji w całości albo w części. Uchylenie decyzji w oparciu o art. 138 § 1 pkt 2 ab initio k.p.a. ma miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie merytoryczne organu odwoławczego jest odmienne od rozstrzygnięcia organu I instancji. Kompetencje organu odwoławczego obejmują zarówno korygowanie wad prawnych decyzji organu I instancji, jak i wad wynikających z niepełnego ustalenia albo niewłaściwej oceny okoliczności faktycznych. Po wnikliwym zbadaniu całokształtu materiału dowodowego, z uwzględnieniem jego uzupełnienia w toku postępowania odwoławczego oraz modyfikacji wniosku, GDOŚ uchylił punkty I.1, I.2.18, I.2.30, I.2.37, I.2.44, I.2.45, I.2.46, I.2.47, I.2.50, I.2.55, I.2.59, I.2.60, I.2.61, I.2.63, I.2.64, I.2.65, I.2.76, I.2.77, I.2.79, I.2.86, I.2.87, I.2.92, I.2.93, I.2.96 lit. b, I.2.97, I.3.4, I.3.5, I.3.6, I.3.7, I.3.9, I.3.16, I.3.17, I.3.18, I.3.19, I.3.21, I.3.26,

I.3.27, I.3.28, I.3.30, I.3.32, I.3.33, I.3.36, I.3.39, I.3.42, I.4.2, I.4.3, I.4.4, I.4.5, punkt 5 oraz punkt II decyzji RDOŚ w Łodzi z 30 maja 2019 r. i w tym zakresie orzekł co do istoty sprawy.

Natomiast uchylenie decyzji i umorzenie postępowania organu I instancji, o którym mowa w art. 138 § 1 pkt 2 in fine k.p.a., może nastąpić w sytuacji bezprzedmiotowości postępowania w danym zakresie. Przesłanka ta występuje w szczególności wtedy, gdy brak jest podstaw do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia w ramach danego postępowania albo gdy określona kwestia utraciła samodzielny przedmiot rozstrzygnięcia. Jak wskazuje się w piśmiennictwie, bezprzedmiotowość może zachodzić również wówczas, gdy brak było podstaw do rozpoznania sprawy w drodze postępowania administracyjnego przed organem pierwszej instancji (B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016, str. 619).). W przypadku niektórych punktów decyzji ich treść merytoryczną przeniesiono do punktów podlegających reformacji. Z przyczyn szczegółowo przedstawionych poniżej sytuacje takie nastąpiły w odniesieniu do punktów I.2.11, I.2.13, I.2.14, I.2.19, I.2.20, I.2.31, I.2.38, I.2.56, I.2.57, I.2.88, I.2.89, I.2.104, I.3.1, I.3.2, I.3.3, I.3.8, I.3.20, I.3.22, I.3.23, I.3.24, I.3.34, I.4.6, I.4.7 oraz V.

Zgodnie z kolei z art. 138 § 1 pkt 1 k.p.a. organ odwoławczy może utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję. Będzie to miało miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie organu odwoławczego jest zgodne z rozstrzygnięciem organu I instancji zawartym w zaskarżonej decyzji. Organ administracji, wydając w postępowaniu odwoławczym decyzję utrzymującą w mocy zaskarżoną decyzję, zajmuje stanowisko, że rozstrzygnięcie organu I instancji jest prawidłowe, zarówno co do zgodności z prawem, jak i co do istoty. W ocenie GDOŚ w pozostałej części zaskarżona decyzja jest prawidłowa i nie narusza przepisów prawa w stopniu uzasadniającym jej uchylenie.

Przechodząc do przyczyn reformacji poszczególnych części rozstrzygnięcia, wskazać należy, że część zmian wynika bezpośrednio z modyfikacji wniosku dokonanej pismem GDDKiA z 10 lipca 2026 r., część zaś stanowi następstwo ponownej oceny merytorycznej przeprowadzonej przez GDOŚ na podstawie zaktualizowanej inwentaryzacji przyrodniczej oraz uzupełnień raportu z września 2025 r. oraz maja 2026 r.. Organ odwoławczy każdorazowo odniósł treść warunku do aktualnego zakresu przedsięwzięcia, rozpoznanych mechanizmów oddziaływania oraz funkcji, jaką ma pełnić dane działanie.

Zmiana punktu I.1 była konieczna przede wszystkim z uwagi na wyłączenie z zakresu przedsięwzięcia odcinka S12 od km 34+193 do km 43+234 oraz odcinka S74 poprzedzającego km 6+504. W konsekwencji zaktualizowano długość obu dróg, przebieg przedsięwzięcia, lokalizacje węzłów i Miejsc Obsługi Podróżnych oraz podstawowe parametry techniczne. W aktualnym zakresie S12 obejmuje odcinki od km 0+000 do km 34+193 oraz od km 43+234 do km 61+277, natomiast S74 od km 6+504 do km 24+373. Zmiana ta została następnie konsekwentnie uwzględniona w warunkach odnoszących się do konkretnych lokalizacji.

Punkty I.2.11, I.2.13 i I.2.14 nie określały samodzielnych, dostatecznie skonkretyzowanych środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia. Punkt I.2.11 zawierał ogólny nakaz ograniczania uciążliwości przez odpowiednią organizację pracy, natomiast pkt I.2.13 i I.2.14 odnosiły się do zapewnienia dostępu do posesji oraz ogólnego nadzoru nad wykonawcami. Obowiązki mające znaczenie dla ochrony środowiska zostały określone w pozostałych, szczegółowych warunkach decyzji, zaś kwestie organizacji robót i kwalifikacji wykonawców podlegają właściwym dla nich regulacjom. Z kolei pkt I.2.38 dotyczył obowiązku remediacji

stwierdzonego zanieczyszczenia gleby lub ziemi, który może być przedmiotem odrębnego postępowania prowadzonego na podstawie przepisów dotyczących zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Z tych względów GDOŚ uchylił wskazane punkty i umorzył postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

Zgromadzony materiał uzasadniał rozszerzenie i uporządkowanie obowiązku nadzoru przyrodniczego w pkt I.2.18. Aktualne rozpoznanie potwierdza występowanie w pasie i sąsiedztwie inwestycji siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk gatunków chronionych należących do wielu grup systematycznych. Dlatego skład nadzoru powiązano z rzeczywistym frontem robót i poszczególnymi komponentami środowiska, określając zadania specjalistów z zakresu m.in. herpetologii, ornitologii, teriologii, chiropterologii, ichtiologii, botaniki, fitosocjologii, entomologii, malakologii i dendrologii. Zreformowany pkt I.2.18 przejął ogólną funkcję dotychczasowych pkt I.2.19 i I.2.20, w szczególności w zakresie ratunkowego postępowania ze zwierzętami oraz bieżącego rozpoznawania nowych zagrożeń, wobec czego utrzymywanie tych dwóch punktów jako odrębnych warunków było zbędne.

Punkt I.2.30 doprecyzowano przez bezpośrednie powiązanie kontroli przyrodniczej z momentem zajęcia terenu pod roboty przygotowawcze. Kontrola wykonywana z nadmiernym wyprzedzeniem nie zapewnia aktualności rozpoznania, gdyż teren może zostać ponownie zasiedlony. Dlatego określono termin kontroli nie wcześniej niż trzy dni przed rozpoczęciem robót i obowiązek jej ponowienia po przerwie mogącej skutkować ponownym zasiedleniem. Jednocześnie wskazano sposób postępowania po stwierdzeniu czynnego lęgu ptaków lub innych gatunków chronionych. Wraz z pkt I.2.18 oraz warunkami dotyczącymi wycinki drzew i krzewów w pkt I.2.59 i I.2.60 regulacja ta wyczerpuje funkcję dotychczasowego pkt I.2.31, co uzasadniało jego uchylenie i umorzenie postępowania w tym zakresie.

Zmiana pkt I.2.37 wynika z aktualnego rozpoznania występowania inwazyjnych gatunków obcych roślin. W przypadku przedsięwzięcia liniowego przemieszczanie mas ziemnych z miejsc zasiedlonych przez takie gatunki może prowadzić do rozprzestrzeniania nasion, kłaczy i innych propagul na znaczne odległości. Z tego względu określono obowiązek oznakowania stanowisk, odrębnego postępowania z masami ziemnymi oraz zakaz ich wykorzystania do humusowania, rekultywacji i kształtowania skarp w innych lokalizacjach.

Punkty I.2.44 – I.2.47 zreformowano w sposób tworzący jeden, następujący po sobie ciąg czynności ograniczających śmiertelność płazów i innych drobnych zwierząt. W pkt I.2.44 ustalono termin i warunki likwidacji kolidujących siedlisk rozrodczych batrachofauny oraz zasadę wcześniejszego wykonania siedlisk zastępczych. Punkt I.2.45 określa etapowe obniżanie poziomu wody, bieżący odlów zwierząt i jednostronny front zasypywania, natomiast pkt I.2.46 wprowadza kontrolę dawnego siedliska w pierwszym sezonie aktywności po jego likwidacji. W pkt I.2.47 doprecyzowano zabezpieczanie wykopów, studzienek, otworów i elementów odwodnienia mogących działać jak pułapki. Rozwiązania te odpowiadają ryzyku stwierdzonemu w aktualnej inwentaryzacji i umożliwiają reakcję na zwierzęta obecne zarówno w trakcie, jak i po zakończeniu zasadniczych robót.

W odniesieniu do szaty roślinnej i zadrzewień GDOŚ rozdzielił ochronę obiektów pozostających poza niezbędnym zajęciem od postępowania z obiektami bezpośrednio kolidującymi z inwestycją. W pkt I.2.50 określono zasady zabezpieczania stanowisk roślin chronionych oraz konieczność uzyskania wymaganych zezwoleń przed czynnościami naruszającymi zakazy ochrony gatunkowej. Punkt I.2.55 uszczegółowiono w zakresie ochrony

pni, koron i systemów korzeniowych drzew i krzewów nieprzeznaczonych do usunięcia. Zakres dawnych pkt I.2.56 i I.2.57 został włączony do tej kompleksowej regulacji, dlatego punkty te utraciły samodzielną funkcję i zostały uchylone.

Warunki I.2.59 i I.2.60 dostosowano do aktualnego rozpoznania funkcji zadrzewień jako miejsc rozrodu ptaków oraz potencjalnych kryjówek nietoperzy i siedlisk saproksylicznych bezkręgowców. W pkt I.2.59 utrzymano zasadę prowadzenia wycinki poza okresem lęgowym ptaków, dopuszczając odstępstwo wyłącznie po aktualnej kontroli ornitologicznej i przy braku czynnych lęgów. Punkt I.2.60 rozszerzono o kontrolę mikrostruktur drzew, takich jak próchnowiska, pęknięcia, szczeliny i odstająca kora, oraz udział chiropterologa i entomologa. W razie stwierdzenia zajętego schronienia lub stanowiska gatunku chronionego wycinkę należy wstrzymać i wdrożyć postępowanie zgodne z wymaganiami ochrony gatunkowej.

Punkt I.2.61 zreformowano na podstawie aktualnego bilansu strat w zieleni i zmienionego zakresu inwestycji. Minimalne powierzchnie nasadzeń ustalono na 36,36 ha dla S12 w km 0+000 – 34+193, 16,04 ha dla S12 w km 43+234 – 61+277 oraz 22,98 ha dla S74 w km 6+504 – 24+373. Jednocześnie określono funkcje nasadzeń, zasady doboru rodzimych gatunków i materiału szkółkarskiego, sposób sadzenia oraz pięcioletni monitoring udatności i trwałości. Rozwiązanie to pozwala oceniać kompensację nie tylko według liczby posadzonych egzemplarzy, lecz również według powierzchni i funkcji odtwarzanej zieleni.

Znacznego uszczegółowienia wymagał pkt I.2.63 dotyczący kompensacji przyrodniczej. W aktualnym brzmieniu warunek obejmuje łąki dla owadów zapylających o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 10,61 ha, 6,55 ha i 6,51 ha na trzech pozostających w zakresie odcinkach, mikrostruktury siedliskowe dla bezkręgowców, kompensację miejsc lęgowych ptaków, w tym nurogęsi w dolinach Luciąży i Pilicy, skrzynki dla nietoperzy oraz postępowanie ze stanowiskami mrówki rudnicy. Ponadto, stosownie do aktualnego bilansu kolizji, nałożono kompensację utraty siedlisk przyrodniczych: dla S12 2,78 ha siedliska 91E0 poprzez działania na powierzchni co najmniej 5,56 ha oraz 10,20 ha siedliska 9170 poprzez działania na powierzchni co najmniej 20,40 ha, a dla S74 0,34 ha siedliska 91E0 poprzez działania na powierzchni co najmniej 0,68 ha. Szczegółową lokalizację i zakres działań dla tych siedlisk pozostawiono do określenia na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko, przy zachowaniu minimalnych powierzchni i obowiązku wykonania kompensacji przed zniszczeniem odpowiadających jej płatów.

Zmiana pkt I.2.64 ma charakter wynikowy względem modyfikacji wniosku. Część lokalizacji, do których odnosił się dotychczasowy warunek, znalazła się poza granicami przedsięwzięcia objętego niniejszym postępowaniem, wobec czego treść punktu dostosowano do aktualnego przebiegu drogi.

W pkt I.2.65 GDOŚ uwzględnił aktualne dane o trasach przelotu, żerowiskach i miejscach istotnej aktywności nietoperzy. Zabezpieczenia przeciwkolizyjne powiązano z odcinkami, na których stwierdzono rzeczywistą potrzebę wymuszenia wyższego pułapu lotu przed przekroczeniem jezdni, a ich sposób wykonania skoordynowano z ekranami akustycznymi i przeciwoślńienowymi. Celem reformacji jest zapewnienie ciągłości bariery kierującej lot nietoperzy, a nie jedynie formalne ustawienie pojedynczych elementów w sąsiedztwie drogi.

Punkty I.2.76, I.2.77 i I.2.79 zreformowano w celu ograniczenia oddziaływania systemu odwodnienia i robót w ciekach na faunę oraz ciągłość ekologiczną. W pkt I.2.76 określono wymagania zapobiegające powstawaniu trwałych pułapek w urządzeniach odwodnienia. Punkt I.2.77 doprecyzowano o obowiązek zachowania przepływu, w razie potrzeby wykonania kanału

obiegowego oraz kontroli i odłowu ryb i minogów z odizolowanego fragmentu koryta przed jego osuszeniem. W pkt I.2.79 ograniczono zakres umocnień i wskazano pierwszeństwo materiałów naturalnych, co służy zachowaniu mikrosiedlisk oraz funkcji cieków jako lokalnych tras przemieszczania organizmów.

Aktualne wyniki badań ichtiologicznych uzasadniały zmianę pkt I.2.86 i I.2.87. W pkt I.2.86 okresy szczególnej ochrony i sposób prowadzenia robót dostosowano do rzeczywiście stwierdzonych gatunków ryb i minogów, w tym do obecności larw minogów w osadach dennych, wprowadzając odpowiedni nadzór i kontrolę urobku. Punkt I.2.87 dostosowano zarówno do aktualnego wykazu cieków pozostających w kolizji z przedsięwzięciem, jak i do wymogu prowadzenia prac przy niskich stanach wody, zachowania przepływu biologicznego oraz odtworzenia stosunków wodnych po zakończeniu robót. Zakres dawnych pkt I.2.88 i I.2.89 został włączony do pkt I.2.86, natomiast wymagania pkt I.2.104 dotyczące naturalnych umocnień przejął pkt I.2.79. Z tego względu pkt I.2.88, I.2.89 i I.2.104 zostały uchylone, a postępowanie organu I instancji w tym zakresie umorzono.

Punkt I.2.92 otrzymał nowe, odpowiadające aktualnemu rozpoznaniu siedlisk brzmienie. Obowiązek zabezpieczania studzienek, który wcześniej był w nim zawarty, został objęty szerszą regulacją pkt I.2.47. Jednocześnie GDOŚ stwierdził potrzebę fizycznego zabezpieczenia części płatów siedlisk 91E0 i 9170 pozostających poza niezbędnym zakresem zajęcia. Wskazane w sentencji fragmenty płatów należy przed rozpoczęciem robót oznakować i wygrodzić, wyłączając je z lokalizacji zapleczy, dróg dojazdowych, składowisk, miejsc parkowania i odkładania mas ziemnych.

Zmiana pkt I.2.93 wynika z aktualizacji rozmieszczenia siedlisk i stref migracji herpetofauny oraz z wyłączenia części odcinków z zakresu przedsięwzięcia. Zaktualizowano lokalizacje tymczasowych wygrodzeń i równocześnie określono parametry ich wykonania, zasady zakończeń i utrzymania szczelności. Warunek ma zapewniać rzeczywiste odseparowanie placu budowy od tras przemieszczania płazów i gadów, a nie jedynie formalną obecność wygrodzenia.

W pkt I.2.96 lit. b oraz I.2.97 zaktualizowano zakres kompensacji utraconych siedlisk rozrodczych płazów. Zbiorniki kompensacyjne należy wykonać przed likwidacją odpowiadających im zbiorników istniejących, natomiast ich lokalizację, odległość od drogi, kształt linii brzegowej, profil głębokości i powiązanie z przejściami określono w sposób umożliwiający zachowanie funkcji rozrodczej i ograniczający kierowanie zwierząt w stronę pasa drogowego. Zmiany te odpowiadają aktualnemu zestawieniu kolizji z siedliskami batrachofauny.

Punkty I.3.1, I.3.2 i I.3.3 utraciły samodzielny przedmiot rozstrzygnięcia, ponieważ aktualne dane dotyczące podstawowych parametrów drogi, węzłów i MOP zostały ujęte w zreformowanym pkt I.1. Z kolei pkt I.3.4 dostosowano do aktualnej dokumentacji technicznej i zmienionego przebiegu, pozostawiając w jego tabeli obiekty inżynierskie niepełniące funkcji ekologicznych. Rozdzielenie tych obiektów od przejść dla zwierząt zapobiega dublowaniu zestawień i rozbieżnościom pomiędzy warunkami.

Szczególne znaczenie dla zachowania łączności ekologicznej mają reformacje pkt I.3.5 i I.3.6. Przekroczenie doliny Pilicy w km 20+242 określono jako estakadę o długości około 486 m, pełniącą funkcję przejścia dolnego dla dużych zwierząt, z minimalną wysokością przestrzeni dostępnej dla zwierząt 5,0 m i minimalną szerokością 200 m oraz z podporami poza korytem rzeki. Analogicznie dla doliny Drzewiczki w km 54+003 przewidziano estakadę o długości około 298 m, z minimalną wysokością 5,0 m i dwiema strefami o szerokości co najmniej 25 m każda, również

przy lokalizacji podpór poza korytem. Parametry te przekładają ogólny postulat zachowania funkcji dolin rzecznych na jednoznaczne wymagania projektowe.

Punkt I.3.7 zmieniono w związku z aktualizacją analizy akustycznej i zakresu przedsięwzięcia, wprowadzając aktualne zestawienie ekranów dla odcinków S12 i S74 pozostających w postępowaniu. Z tego samego materiału nie wynika potrzeba zachowania rezerwy terenu pod dodatkowe ekrany przewidzianej wcześniej w pkt I.3.8, dlatego punkt ten uchylono i umorzono postępowanie w tym zakresie. W pkt I.3.9, poza aktualizacją parametrów akustycznych, wprowadzono trwałe oznakowanie przezroczystych paneli ekranów E045 i E059 pionowymi pasami, ograniczające ryzyko kolizji ptaków z transparentnymi powierzchniami.

Punkty I.3.16–I.3.19 tworzą obecnie spójny system powiązania przejść z odwodnieniem i ogrodzeniami. W pkt I.3.16 określono zasady prowadzenia rowów w strefach naprowadzania. Punkt I.3.17 wprowadza na całej długości objętych przedsięwzięciem odcinków ogrodzenie główne zespolone z zabezpieczeniem dla małych zwierząt oraz szczegółowe zasady szczelnego łączenia z przejściami. Punkt I.3.18 zachowuje minimalny, co najmniej stumetrowy zasięg strefy naprowadzania przy przejściach, a pkt I.3.19 usuwa potencjalne nieszczelności przy bramach i furtkach. Dotychczasowy pkt I.3.20 przewidywał dodatkowe dogęszczania jedynie na wybranych odcinkach; wobec wprowadzenia ciągłego systemu w pkt I.3.17 utracił samodzielną funkcję i został uchylony.

W pkt I.3.21 GDOŚ uporządkował w jednym zestawieniu aktualny system obiektów pełniących funkcję przejść dla zwierząt i przepustów ekologicznych, przypisując im aktualne lokalizacje, funkcje i minimalne parametry efektywnej przestrzeni dostępnej dla fauny. W konsekwencji odrębne zestawienie przejść dla małych zwierząt z pkt I.3.22 stało się zbędne. Punkt I.3.23, zawierający historyczną listę pojedynczych przepustów dla płazów, nie odpowiadał już aktualnemu przebiegowi przedsięwzięcia i aktualnemu systemowi przejść, natomiast ogólna, zależna wyłącznie od długości obiektu reguła wymiarowania z pkt I.3.24 została zastąpiona indywidualnymi parametrami określonymi w pkt I.3.21. Dlatego pkt I.3.22–I.3.24 zostały uchylone, a postępowanie organu I instancji w tym zakresie umorzono.

Reformacja pkt I.3.26–I.3.30 dotyczy warunków rzeczywistej funkcjonalności przejść. Punkt I.3.26 ogranicza wpływ dróg serwisowych i technologicznych w strefach najść, pkt I.3.27 zapewnia ciągłość suchych pólek i pasów gruntowych w obiektach zespolonych z ciekami, a pkt I.3.28 określa sposób wykonania roślinności naprowadzającej. W pkt I.3.30 uszczegółowiono podłoże, ukształtowanie najść, roślinność, mikrostruktury siedliskowe, zabezpieczenie przed wjazdem pojazdów oraz wodopoje. Wymagania te są komplementarne względem minimalnych parametrów geometrycznych z pkt I.3.21, gdyż o skuteczności przejścia decyduje także sposób zagospodarowania przestrzeni dostępnej dla zwierząt.

W pkt I.3.32 doprecyzowano parametry i przebieg ekranów przeciwoślnieńowych oraz ich szczelne połączenie z ogrodzeniami ochronno-naprowadzającymi. Punkt I.3.33 zastępuje ocenne sformułowania dotyczące zagospodarowania przejść dolnych jednoznacznym zakazem lokalizowania urządzeń obsługi i elementów technicznych w efektywnej przestrzeni przeznaczonej dla zwierząt, jeżeli mogłyby pomniejszać parametry przejścia. Dotychczasowy pkt I.3.34, regulujący szczelne połączenie ogrodzeń z przejściami i przepustami, został skonsumowany przez kompleksowe brzmienie pkt I.3.17 i dlatego uchylono go wraz z umorzeniem postępowania w tym zakresie.

Punkty I.3.36 i I.3.39 dostosowano do aktualnego zakresu przedsięwzięcia i aktualnych rozwiązań odwodnienia. Z zestawienia osadników i separatorów w pkt I.3.36 usunięto lokalizacje pozostające poza zmodyfikowanym wnioskiem, natomiast w pkt I.3.39 zaktualizowano odcinki, na których ze względu na ochronę zasobów wód i obszarów chronionych wymagany jest szczelny system odwodnienia.

Punkt I.3.42 zreformowano tak, aby urządzenia odwodnienia nie ograniczały funkcji przejść dla zwierząt i nie stawały się trwałymi pułapkami dla drobnej fauny. Zbiorniki retencyjne, pompownie i urządzenia oczyszczające należy lokalizować co najmniej 50 m od krawędzi przejść oraz poza ich strefami najść. Otwarte zbiorniki i elementy systemu mają umożliwiać małym zwierzętom samodzielne wydostanie się, a sposób ich zagospodarowania nie może kolidować z przebiegiem ogrodzeń ochronno-naprowadzających.

Zmiana pkt I.4.2 służy ocenie trwałości i funkcjonalności zieleni wykonanej w ramach działań minimalizujących i kompensacyjnych. Kontrole w 1, 3, i 5. roku obejmują nie tylko żywotność drzew i krzewów, ale również funkcję roślinności naprowadzającej i osłonowej oraz łąk dla owadów zapylających, a w razie stwierdzenia nieprawidłowości wymagają odpowiednich działań naprawczych. Obowiązek przekazywania wyników został włączony bezpośrednio do pkt I.4.2, dlatego odrębny pkt I.4.6, dotyczący sprawozdawczości z tych samych czynności, utracił samodzielną funkcję i został uchylony.

Punkty I.4.3–I.4.5 przebudowano w celu rozdzielenia monitoringu ekologicznego od bieżących kontroli technicznych. Punkt I.4.3 wprowadza pięcioletni monitoring funkcjonalności systemu ochrony fauny, z badaniami w 2., 3. i 5. roku eksploatacji, obejmujący wykorzystanie przejść, łączność siedlisk, funkcjonowanie ogrodzeń, herpetofaunę, urządzenia odwodnienia oraz śmiertelność zwierząt. Punkt I.4.4 nakłada odrębny obowiązek co najmniej dwóch kontroli drożności przejść rocznie, a pkt I.4.5 analogiczny obowiązek kontroli całego systemu ogrodzeń. Raportowanie wyników monitoringu zostało uregulowane w pkt I.4.3, wobec czego pkt I.4.7 utracił samodzielną funkcję regulacyjną i został uchylony.

Punkt 5 skarżonej decyzji dotyczący analizy porealizacyjnej dostosowano do aktualnej dokumentacji, w szczególności w zakresie receptorów hałasu i punktów badań wód. Zachowano wykonanie analizy po upływie roku od oddania przedsięwzięcia do eksploatacji, a jej wyniki, poza organami wskazanymi w decyzji organu I instancji, należy przekazać również do wiadomości GDOŚ. Zakres tej analizy obejmuje emisję hałasu, jakość wód opadowych i roztopowych oraz, po uruchomieniu MOP, jakość ścieków sanitarnych.

Punkt II zaskarżonej decyzji wymagał zmiany z uwagi na aktualizację charakterystyki przedsięwzięcia, wykazu działek potrzebnych do wykonania prac przygotowawczych oraz zmieniony przestrzenny zakres inwestycji. Integralną część niniejszej decyzji stanowią zatem zaktualizowane załączniki nr 1 i 2 oraz nowy załącznik nr 3 przedstawiający orientacyjny przebieg S12 w wariantach W6+2 i S74 w wariantach W4+5.

GDOŚ uchylił także pkt V skarżonej decyzji i umorzył postępowanie organu I instancji w tym zakresie. Punkt ten odmawiał nadania decyzji RDOŚ rygoru natychmiastowej wykonalności. Rozstrzygnięcie w przedmiocie tego rygoru służy wyłącznie określeniu wykonalności decyzji nieostatecznej. Z chwilą zakończenia administracyjnego toku instancji utrzymywanie rozstrzygnięcia dotyczącego rygoru natychmiastowej wykonalności nie pełni już samodzielnej funkcji prawnej, wobec czego postępowanie w tym zakresie stało się bezprzedmiotowe.

W odniesieniu do pozostałych części decyzji RDOŚ w Łodzi GDOŚ nie stwierdził wad uzasadniających ich uchylenie. Po uwzględnieniu reformacji wskazanych wyżej warunków oraz aktualnego zakresu przedsięwzięcia tworzą one wraz z niniejszą decyzją spójny zespół środowiskowych uwarunkowań realizacji inwestycji.

W zakresie stawianych przez Stowarzyszenie zarzutów, należy mieć na uwadze specyfikę wydawanego rozstrzygnięcia, które nie ma charakteru uznaniowego. Merytoryczna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wykazała, że realizacja i eksploatacja przedmiotowego przedsięwzięcia, przy zachowaniu warunków określonych w decyzji RDOŚ w Łodzi z 30 maja 2019 r., jak i niniejszej decyzji, nie spowoduje znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. W takim przypadku organ wydający decyzję nie mógł wykraczać poza kompetencje związane z oceną planowanego przedsięwzięcia w zakresie wymogów ochrony środowiska, które określone są m.in. przepisami u.o.o.ś. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach ma na celu określenie środowiskowych uwarunkowań realizacji inwestycji, w tym wskazanie zagrożeń jakie mogą wystąpić w związku z tą realizacją oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Ad 1

Stowarzyszenie zarzuciło niewłaściwe i niewystarczające przeanalizowanie wpływu przedsięwzięcia na korytarze ekologiczne oraz przyjęcie działań minimalizujących, które w jego ocenie nie zapewniały zachowania ciągłości ekologicznej. W uzasadnieniu odwołania wskazywano w szczególności na niepełną identyfikację kolizji z korytarzami o różnej randze oraz na wynikającą z tego wadliwość systemu przejść dla zwierząt.

GDOŚ uznał, że materiał, którym dysponował organ I instancji w 2019 r., nie dawał podstaw do zakończenia analizy tego zagadnienia na poziomie szczegółowości wymaganym dla rozstrzygnięcia drugoinstancyjnego. Z tego właśnie względu w wezwaniu z 22 maja 2020 r. organ zażądał aktualizacji inwentaryzacji, ponownej analizy korytarzy ekologicznych, ciągłości ekosystemów oraz systemu przejść. W zaktualizowanej dokumentacji wykorzystano wyniki badań terenowych z 2023 r. i rozpoznano zarówno główne korytarze ekologiczne, jak i lokalne oraz regionalne strefy przemieszczania zwierząt, a następnie zestawiono ich kolizje z wariantami przedsięwzięcia i przeanalizowano efekt barierowy.

Wyniki tej ponownej oceny przełożono bezpośrednio na sentencję niniejszej decyzji. Kluczowe doliny rzeczne zabezpieczono m.in. przez parametry estakad określone w pkt I.3.5 i I.3.6, wszystkie aktualne przejścia i przepusty ekologiczne uporządkowano w pkt I.3.21, a ich funkcjonalność powiązano z odwodnieniem, ogrodzeniami, roślinnością naprowadzającą, suchymi półkami, ekranami przeciwoślńnieniowymi i zagospodarowaniem powierzchni przejść w pkt I.3.16–I.3.19 oraz I.3.26–I.3.33. Skuteczność całego systemu podlega następnie weryfikacji na podstawie pkt I.4.3–I.4.5.

W konsekwencji zarzut należy uznać za zasadny w tej części, w której wskazywał na potrzebę uzupełnienia i aktualizacji rozpoznania istniejącego w 2019 r. Nie prowadzi on jednak do wniosku o konieczności odmowy zgody na realizację przedsięwzięcia ani przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ponieważ braki zostały usunięte w postępowaniu odwoławczym, a aktualne rozstrzygnięcie określa środki odpowiadające rozpoznanym korytarzom i mechanizmowi oddziaływania barierowego.

Ad 2

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, GDOŚ ponownie ocenił wpływ przedsięwzięcia na przedmioty ochrony, integralność obszaru i jego powiązania ekologiczne na podstawie aktualnego materiału. Zastrzeżenia Stowarzyszenia dotyczące dokumentacji z 2019 r. koncentrowały się w szczególności na przekroczeniu doliny Pilicy i braku dostatecznie skonkretyzowanych parametrów obiektu, które przesądzałyby o zachowaniu funkcji migracyjnej doliny.

W niniejszej decyzji kwestia ta nie została pozostawiona do swobodnego rozstrzygnięcia na dalszym etapie projektowania. Zgodnie z pkt I.3.5 estakada przez dolinę Pilicy w km 20+242 ma objąć całą dolinę rzeczną, mieć długość około 486 m i pełnić funkcję przejścia dolnego dla dużych zwierząt, zapewniając przestrzeń o minimalnej wysokości 5,0 m i minimalnej szerokości 200 m; podpory należy zlokalizować poza korytem rzeki. Warunek odpowiada zatem wprost na podnoszoną w odwołaniu wątpliwość co do światła pionowego i efektywnej przestrzeni migracyjnej pod obiektem.

Ocena oddziaływania na obszar została ponadto wykonana z uwzględnieniem aktualnej inwentaryzacji, zakresu zajęcia siedlisk, oddziaływania na gatunki oraz efektów skumulowanych. Warunki dotyczące prac w ciekach, zachowania przepływu, ochrony ichtiofauny, zagospodarowania przejść i ogrodzeń ograniczają oddziaływania zarówno w fazie realizacji, jak i eksploatacji. W świetle aktualnego zakresu przedsięwzięcia i przy zastosowaniu środków określonych w decyzji GDOŚ nie stwierdził podstaw do uznania, że realizacja przedsięwzięcia spowoduje znaczące negatywne oddziaływanie na integralność lub spójność obszaru Dolina Środkowej Pilicy PLH100008. Zarzut w tym zakresie nie uzasadnia zatem zastosowania art. 81 ust. 2 u.o.o.ś.

Ad 3

Stowarzyszenie zarzuciło brak opisu, zaplanowania i oceny skuteczności działań kompensacyjnych, w szczególności dla siedlisk przyrodniczych. Organ odwoławczy nie przyjął w tym zakresie za wystarczające ogólnych sformułowań z materiału historycznego. W toku postępowania uzupełniającego, w tym po wezwaniu z 16 kwietnia 2026 r., ustalono aktualną skalę strat oraz skonkretyzowano kompensację w warunkach decyzji.

Poza kompensacją strat w zieleni określoną w pkt I.2.61, pkt I.2.63 obejmuje działania dla zapylaczy, ptaków, nietoperzy i bezkręgowców oraz odrębnie kompensację płatów siedlisk przyrodniczych. Dla S12 utrata 2,78 ha siedliska 91E0 ma zostać skompensowana działaniami na powierzchni co najmniej 5,56 ha, a utrata 10,20 ha siedliska 9170 – na powierzchni co najmniej 20,40 ha. Dla S74 utrata 0,34 ha siedliska 91E0 wymaga działań na powierzchni co najmniej 0,68 ha. Jednocześnie pkt I.2.92 zabezpiecza części płatów 91E0 i 9170 pozostające poza niezbędnym zakresem zajęcia, a pkt I.2.96 lit. b i I.2.97 określają kompensację utraconych siedlisk rozrodczych płazów.

W takim stanie sprawy zarzut trafnie wskazywał, że pierwotne ujęcie kompensacji wymagało dalszego rozpoznania i uszczegółowienia. Brak ten został jednak usunięty w postępowaniu odwoławczym przez ustalenie mierzalnego zakresu działań, ich kolejności oraz powiązanie z monitoringiem. Nie zachodzi zatem obecnie podnoszona w odwołaniu sytuacja, w której zakres kompensacji pozostawałby nieokreślony lub niemożliwy do zweryfikowania.

Ad 4

W zakresie zarzutu dotyczącego braku analizy porealizacyjnej i monitoringu śmiertelności fauny GDOŚ uznał, że aktualny system zabezpieczeń wymaga rzeczywistej weryfikacji po oddaniu drogi do użytkowania. Z tego względu pkt I.4.3 przewiduje pięcioletni monitoring przyrodniczy z badaniami terenowymi w 2., 3. i 5. roku, obejmujący m.in. wykorzystanie przejść przez duże, średnie i małe zwierzęta, funkcjonowanie przejść dla płazów i gadów, siedliska wodne, urządzenia odwodnienia mogące stanowić pułapki, funkcjonalność ogrodzeń oraz śmiertelność zwierząt związaną z ruchem drogowym i infrastrukturą towarzyszącą. Niezależnie od tego pkt I.4.4 i I.4.5 nakładają bieżące kontrole drożności przejść i stanu ogrodzeń.

Odmienne należy ocenić postulat ogólnego monitoringu śmiertelności ryb na etapie eksploatacji drogi. Z aktualnego materiału wynika, że zasadnicze ryzyko dla ryb i minogów wiąże się z ingerencją w koryta, czasowym ograniczeniem przepływu i naruszeniem osadów dennych podczas realizacji robót. Dlatego pkt I.2.77, I.2.79, I.2.86 i I.2.87 nakładają obowiązki odnoszące się bezpośrednio do tych mechanizmów, w tym zachowanie przepływu, nadzór ichtiologiczny, odłów przed osuszeniem oraz ochronę larw minogów. Nie stwierdzono natomiast podstaw do wprowadzenia odrębnego, ogólnego monitoringu „śmiertelności ryb” po oddaniu drogi do eksploatacji.

Zarzut jest zatem zasadny co do potrzeby porealizacyjnej weryfikacji skuteczności rozwiązań dla fauny, co znalazło odzwierciedlenie w reformacji pkt I.4.3–I.4.5. Nie podlega natomiast uwzględnieniu w zakresie postulatu ustanowienia jednakowego monitoringu śmiertelności dla wszystkich wskazanych w odwołaniu grup zwierząt, niezależnie od rzeczywistego mechanizmu oddziaływania.

Ad 5

Zarzut dotyczący oddziaływań skumulowanych został ponownie zbadany w postępowaniu odwoławczym w powiązaniu z korytarzami ekologicznymi, szlakami migracji oraz obszarem Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy. Aktualne opracowanie identyfikuje bariery liniowe, wskazuje ich rangę, lokalizację oraz prawdopodobieństwo i siłę kumulacji, a następnie odnosi do nich działania ograniczające efekt barierowy. Szczegółowe wyniki tej analizy przedstawiono poniżej, przy omówieniu tabel 123 i 124 uzupełnienia raportu z września 2025 r.

Po uwzględnieniu wyników tej analizy, zmienionego zakresu przedsięwzięcia oraz warunków dotyczących przejść, ogrodzeń i dolin rzecznych GDOŚ nie stwierdził, aby oddziaływania skumulowane prowadziły do znaczącego negatywnego oddziaływania na integralność lub spójność obszaru Dolina Środkowej Pilicy PLH100008 albo do nieakceptowalnego przerwania ciągłości korytarzy ekologicznych. Zarzut w tej postaci nie zasługuje zatem na uwzględnienie w odniesieniu do rozstrzygnięcia podejmowanego na podstawie aktualnego materiału dowodowego.

Ad 6, 7, 8 i 9

Skarżące Stowarzyszenie wskazuje na przedstawienie przez wnioskodawcę i zaakceptowanie przez organ niepełnego raportu, zawierającego liczne błędy, braki, a także nieścisłości, dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, brak dokładnego i wyczerpującego zbadania okoliczności przedmiotowej sprawy oraz brak zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego w sprawie i powielenie twierdzeń zawartych w raporcie. Ponadto Stowarzyszenie zarzuciło brak wskazania faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów,

na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Organ odwoławczy częściowo podziela zarzut, że RDOŚ w Łodzi wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach w oparciu o niekompletny raport. Organ odwoławczy zwrócił również uwagę na fakt, który podniosło Stowarzyszenie, że inwentaryzacja przyrodnicza znajdująca się w aktach sprawy, ze względu na upływ czasu, stała się nieaktualna. W związku z powyższym w wezwaniu do wnioskodawcy z 22 maja 2020 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.EK.11, GDOŚ wskazał na konieczność uzupełnienia braków przede wszystkim w zakresie kwestii związanych z analiza oddziaływania przedsięwzięcia na elementy przyrodniczych takich jak: rośliny i grzyby, nietoperze, płazy i gady, ptaki, ryby i organizmy wodne, owady oraz ssaki, a także kwestii związanych z załącznikami kartograficznymi, wpływem realizacji planowanego przedsięwzięcia na korytarze ekologiczne, zachowaniem ciągłości ekologicznej ekosystemów, oceną wpływu na zbiorniki rozrodcze płazów, analizą wielokryterialną oraz oddziaływaniami skumulowanymi.

Wyjaśnić należy, że wadliwość tego rodzaju może zostać uzupełniona przez organ odwoławczy w ramach dodatkowego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 136 k.p.a., ale tylko po uzyskaniu szczegółowych wyjaśnień od wnioskodawcy. GDOŚ podjął się powyższego i przeprowadził postępowanie zmierzające do dokładnego i pełnego wyjaśnienia sprawy, o czym świadczą wezwania organu z: 22 maja 2020 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.EK.11, 16 kwietnia 2025 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.MKR.5, 27 czerwca 2025 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.MKR.10 oraz 16 kwietnia 2026 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.133.2019.MKR.29. Wskazać należy, że mimo słuszności zarzutu, w toku postępowania odwoławczego, w wyniku ww. wezwań organu dokumentacja została uzupełniona o liczne wyjaśnienia i uzupełnienia raportu wniesione przez wnioskodawcę przy pismach z 23 grudnia 2024 r., 9 maja 2025 r., 13 sierpnia 2025 r., 8 maja 2026 r. i 10 lipca 2026 r., które GDOŚ przeanalizował i na podstawie których dokonał modyfikacji w warunkach określonych decyzją RDOŚ w Łodzi z 30 maja 2019 r.

W konsekwencji zarzuty nr 6 i 8 GDOŚ podziela w tej części, w której wskazywały na niepełność i utratę aktualności części materiału przyrodniczego stanowiącego podstawę decyzji z 2019 r. Uchybienia te nie skutkują jednak koniecznością przekazania sprawy organowi I instancji, ponieważ zostały usunięte w postępowaniu odwoławczym w trybie art. 136 k.p.a., a organ II instancji dokonał samodzielnej oceny uzupełnionego materiału. Zarzut nr 7 nie znajduje potwierdzenia w odniesieniu do niniejszego rozstrzygnięcia: zakres reformacji warunków, w tym odstąpienie od części rozwiązań przyjętych w 2019 r., świadczy o tym, że GDOŚ nie ograniczył się do powielenia ocen wnioskodawcy ani organu I instancji. Również zarzut nr 9, nawet w zakresie, w jakim uzasadnienie decyzji RDOŚ nie przedstawiało dostatecznie pełnego wyводу co do spornych zagadnień przyrodniczych, nie uzasadnia obecnie uchylenia decyzji w całości, gdyż niniejsze uzasadnienie wskazuje fakty przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia, źródła ich ustalenia, przyczyny uzupełnienia materiału oraz sposób, w jaki wyniki ponownej oceny przełożyły się na sentencję.

Odnosząc się dodatkowo do kwestionowanej aktualności i zakresu inwentaryzacji przyrodniczej, należy wskazać, że na potrzeby postępowania odwoławczego wykonano nowe badania terenowe obejmujące pełny cykl badań właściwy dla poszczególnych grup, a ich wyniki przedstawiono w odrębnym tomie inwentaryzacyjnym wraz z metodyką, terminami kontroli,

zestawieniami stanowisk i częścią kartograficzną. Aktualne rozpoznanie obejmuje szatę roślinną i siedliska przyrodnicze, bezkręgowce, ryby i minogi, płazy i gady, ptaki, ssaki oraz nietoperze. Tym samym końcowa ocena GDOŚ nie opiera się na historycznej inwentaryzacji z lat 2011–2012, której aktualność Stowarzyszenie zasadnie kwestionowało.

GDOŚ odniósł się również do podnoszonego w odwołaniu konfliktu przedsięwzięcia z walorami Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. W uzupełnieniu raportu z września 2025 r. zagadnienie to poddano odrębnej ocenie w części dotyczącej krajowych form ochrony przyrody, analizując cele ochrony, przebieg inwestycji przez teren Parku oraz możliwe oddziaływania. Wrażliwe elementy dolin rzecznych i łączności ekologicznej zabezpieczono następnie warunkami decyzji, w szczególności pkt I.3.5 dotyczącym estakady przez dolinę Pilicy, systemem przejść i ogrodzeń oraz warunkami ochrony siedlisk i prowadzenia robót w ciekach. Materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że realizacja przedsięwzięcia przy zachowaniu tych warunków jest niemożliwa do pogodzenia z ochroną walorów Parku.

W odpowiedzi na zarzut dotyczący oddziaływań skumulowanych, w którym Stowarzyszenie stwierdziło, że mimo wiedzy o wystąpieniu barierowych oddziaływań skumulowanych, nie wprowadzono żadnych działań zapobiegawczych, organ wyjaśnia.

Jak wynika z akt sprawy, analiza oddziaływań skumulowanych oraz działań minimalizujących została szczegółowo przedstawiona w raporcie z września 2025 r., TOM 2, na str. 138 – 140, w „Tabeli 123 Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia barierowych oddziaływań skumulowanych dla drogi S12” oraz na str. 141 w „Tabeli 124 Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia barierowych oddziaływań skumulowanych dla drogi S74”.

Ww. tabele zawierają wskazanie wariantu, lokalizację, rangę korytarza, źródło, ocenę siły i prawdopodobieństwa wystąpienia oddziaływań skumulowanych oraz działania minimalizujące. Do działań wskazanych przez wnioskodawcę należy między innymi budowa zsynchronizowanych funkcjonalnie przejść dla wszystkich grup zwierząt, pozostawienie wolnych odcinków umożliwiających swobodne przemieszczanie, a także modyfikacja lokalizacji urządzeń ochrony środowiska. Ponadto w kolumnie „ocena siły prawdopodobieństwa wystąpienia” zostało szczegółowo wyjaśnione, jaki wpływ będzie miała konkretna bariera ekologiczna, dla jakich zwierząt oraz z jakim prawdopodobieństwem może wystąpić. Większość z wymienionych oddziaływań będzie o sile niskiej, dla których nie ma potrzeby stosowania działań minimalizujących. Przy prawdopodobieństwie wystąpienia oddziaływań o sile średniej bądź wysokiej (tylko na jednym odcinku), przy czym budowa drogi S12 w tym przypadku nie wpłynie znacząco na nasilenie się bariery, wnioskodawca zaproponował oraz zobowiązał się do zastosowania ww. działań minimalizujących. W związku z powyższym przedstawiony zarzut nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego analizy porównawczej wariantów, w którym Stowarzyszenie wyraziło swoje wątpliwości co do rzetelności wyboru wariantów w zakresie środowiskowym, organ wyjaśnia. W raporcie z września 2025 r., TOM 1, stanowiącym odpowiedź na wezwanie GDOŚ z 22 maja 2020 r., w rozdziale 18, na str. 199 – 223, została przedstawiona szczegółowa analiza porównawcza wariantów zarówno przebiegu drogi ekspresowej S12, jak i S74. Pod uwagę brane były takie kryteria, jak oddziaływanie na: dobra materialne, klimat akustyczny, korytarze ekologiczne, obszary Natura 2000, krajowe obszary chronione, obiekty zabytkowe, siedliska oraz stanowiska zinwentaryzowanych grup systematycznych oraz oddziaływanie w zakresie drgań i zajęcie gleb użytkowanych rolniczo. Wbrew stwierdzeniom

odwołującego, iż przyjęto jedynie kryteria przyrodnicze o charakterze ilościowym, przy analizie wariantów, w której posłużono się Metodą Wielokryterialnego Wspomagania Decyzji, przeanalizowane zostały: ranga ekologiczna, status i oddziaływanie na korytarze ekologiczne, powierzchnia wycinki terenów leśnych, z podziałem na ogół, w obrębie korytarzy ekologicznych i poza nimi, oddziaływanie na krajowe obszary chronione, zajęcie siedlisk wraz z podaniem stanu zachowania, a także z podziałem na poszczególne elementy przyrody (np. płazy i gady, ptaki, nietoperze, oddziaływanie na siedliska wilka, mszaki czy bezkręgowce).

Stowarzyszenie wskazało, że „należy zawsze uwzględnić walor i znaczenie kolizyjnych obszarów / siedlisk / korytarzy ekologicznych oraz stan i liczebność populacji gatunków”. W przedmiotowej sprawie organ odwoławczy nie może zgodzić się z zarzutem, że powyższe dane nie znajdują się w dokumentacji. W raporcie z września 2025 r., TOM 1, na str. 203, w sposób opisowy została przedstawiona wartość korytarzy ekologicznych, z którymi koliduje planowana do realizacji droga. Ponadto na str. 205 wskazano zarówno długość przecięcia obszarów Natura 2000, jak i powierzchnię kolizji z tymi obszarami. Przedstawione w raporcie dane zawierają także zestawienie zakresu wycinki terenów leśnych zarówno pod względem ilości pojedynczych drzew jak i powierzchni zadrzewienia podanej w ha. Co więcej, w przypadku wpływu planowanej inwestycji na nietoperze, w Tabeli 300, na str. 210 raportu, wskazano liczbę zajętych siedlisk z podziałem na żerowiska i korytarze, a także powierzchnię i liczbę siedlisk w buforze 1 – 150 m. W przypadku danych o siedliskach wilka, w Tabeli 302 uwzględniono zarówno długość kolizji z siedliskami, jak i stopień utraty bądź degradacji siedliska. Nie sposób zatem zgodzić się ze Stowarzyszeniem, że „analizy porównawcze pozbawione są merytorycznego sensu”. Wobec powyższego zarzut Stowarzyszenia, w świetle zaktualizowanej dokumentacji, którą dysponuje organ, należy uznać za bezpodstawny.

Kolejny zarzut w omawianej sprawie dotyczy wyboru wariantu najkorzystniejszego dla środowiska. Stowarzyszenie stwierdziło, że „przedstawione w rozdziale informacje nie spełniają wymagań względem treści określonych na podstawie art. 66 [u.o.o.ś.]” oraz że „nie przedstawiono wyczerpującego i przekonującego uzasadnienia dla realizacji wariantów preferowanych”. GDOŚ szczegółowo zbadał analizę wielokryterialną wariantów inwestycji przedstawioną w raporcie i aneksach do raportu. Organ nie może zgodzić się z powyższym zarzutem, gdyż w celu uzasadnienia wyboru wariantu przewidzianego do realizacji, w rozdziale 18 (str. 199 - 223 raportu z września 2025 r., TOM 1) przeprowadzono szczegółową analizę wielokryterialną rozpatrywanych wariantów pod względem ich oddziaływania na najistotniejsze elementy środowiska, posługując się metodą AHP. Kryteria przyjęte do wykonania analizy zostały wymienione we wcześniejszej części uzasadnienia niniejszej decyzji, w odpowiedzi na zarzut dotyczący analizy porównawczej wariantów. Jak wskazano, analiza obejmowała wszystkie elementy środowiska oraz wpływ na nie planowanej do realizacji inwestycji. W opinii GDOŚ, biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonej analizy wielokryterialnej, wybór wariantu W6+2 dla drogi S12 oraz wariantu W4+5 dla drogi S74, jako najkorzystniejszego w kontekście aspektów środowiskowych, jak i społecznych jest w pełni uzasadniony.

Mając na uwadze powyższe, nie można uznać zarzutu, że raport nie zawiera obiektywnego wskazania najkorzystniejszego dla środowiska wariantu planowanej inwestycji, za słuszny.

Całościowa ocena zarzutów prowadzi zatem do wniosku, że część zastrzeżeń Stowarzyszenia trafnie ujawniała niedostatki materiału i stopnia uszczegółowienia rozstrzygnięcia RDOŚ w Łodzi, w szczególności w zakresie aktualności inwentaryzacji, korytarzy ekologicznych,

kompensacji i potrzeby porealizacyjnej weryfikacji skuteczności rozwiązań dla fauny. Organ odwoławczy nie pominął tych zastrzeżeń, lecz wykorzystał je, wraz z wynikami własnej kontroli merytorycznej, jako podstawę do przeprowadzenia rozbudowanego postępowania wyjaśniającego i reformacji warunków. Po jego zakończeniu nie potwierdziły się natomiast twierdzenia, że przedsięwzięcie w aktualnym zakresie, przy warunkach określonych niniejszą decyzją, powoduje znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000, nieakceptowalne przerwanie łączności ekologicznej albo że zgromadzony materiał pozostaje niewystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych względów brak jest podstaw zarówno do wydania decyzji odmawiającej zgody na realizację przedsięwzięcia, jak i do uchylecia decyzji w całości i przekazania sprawy RDOŚ w Łodzi do ponownego rozpatrzenia. Zakres stwierdzonych wad mógł zostać usunięty przez organ odwoławczy bez naruszenia zasady dwuinstancyjności, a uzupełniony materiał pozwala na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy w granicach zmodyfikowanego wniosku.

Podsumowując, organ odwoławczy, na podstawie analizy całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego, w tym dokumentacji uzupełnionej w postępowaniu odwoławczym, rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie co do okoliczności faktycznych i prawnych. Mając na uwadze argumenty przedstawione w powyższym uzasadnieniu, GDOŚ uchylił punkty I.1, I.2.18, I.2.30, I.2.37, I.2.44, I.2.45, I.2.46, I.2.47, I.2.50, I.2.55, I.2.59, I.2.60, I.2.61, I.2.63, I.2.64, I.2.65, I.2.76, I.2.77, I.2.79, I.2.86, I.2.87, I.2.92, I.2.93, I.2.96 lit. b, I.2.97, I.3.4, I.3.5, I.3.6, I.3.7, I.3.9, I.3.16, I.3.17, I.3.18, I.3.19, I.3.21, I.3.26, I.3.27, I.3.28, I.3.30, I.3.32, I.3.33, I.3.36, I.3.39, I.3.42, I.4.2, I.4.3, I.4.4, I.4.5, punkt 5 oraz punkt II decyzji RDOŚ w Łodzi z 30 maja 2019 r. i w tym zakresie orzekł co do istoty sprawy. Organ odwoławczy uchylił również punkty I.2.11, I.2.13, I.2.14, I.2.19, I.2.20, I.2.31, I.2.38, I.2.56, I.2.57, I.2.88, I.2.89, I.2.104, I.3.1, I.3.2, I.3.3, I.3.8, I.3.20, I.3.22, I.3.23, I.3.24, I.3.34, I.4.6, I.4.7 oraz V i umorzył postępowanie organu I instancji w powyższym zakresie. W pozostałej części zaskarżoną decyzję utrzymał w mocy.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

Niniejsza decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Na decyzję, zgodnie z art. 50 oraz art. 52 § 1 i 2 w związku z art. 3 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2026 r. poz. 143, ze zm.), dalej p.p.s.a., służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Zgodnie z art. 53 § 1 oraz art. 54 § 1 p.p.s.a. skargę należy wnieść, za pośrednictwem GDOŚ, w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania decyzji. Skargę w formie elektronicznej należy wnieść na adres ePUAP: /gdosgovpl/SkrytkaESP, natomiast w formie papierowej – na adres siedziby Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Al. Jerozolimskie 136, 02-305 Warszawa.

PIOTR OTAWSKI
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/podpis elektroniczny/

Otrzymują:

1. Jakub Jarosz, Zastępca Dyrektora Oddziału ds. Inwestycji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Łodzi – pełnomocnik Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, ul. Irysowa 2, 91-857 Łódź;
2. Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, ul. Jasna 17, 43-360 Bystra.

Do wiadomości:

1. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi.